

UTJECAJ RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA NA FINANCIJSKI POLOŽAJ I USPJEŠNOST POSLOVANJA U HOTELIJERSKOJ DJELATNOSTI

Fantov, Petra

Master's thesis / Diplomski rad

2017

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Split, Faculty of economics Split / Sveučilište u Splitu, Ekonomski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:124:033575>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-01-25**

Repository / Repozitorij:

[REFST - Repository of Economics faculty in Split](#)

UNIVERSITY OF SPLIT

SVEUČILIŠTE U SPLITU
EKONOMSKI FAKULTET

DIPLOMSKI RAD

**UTJECAJ RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA
NA FINANCIJSKI POLOŽAJ I USPJEŠNOST
POSLOVANJA U HOTELIJERSKOJ
DJELATNOSTI**

Mentor:

Prof. dr.sc. Branka Ramljak

Student: Petra Fantov

Broj indeksa: 2150840

Split, rujan 2017.

SADRŽAJ:

1. UVOD	3
1.1. Problem istraživanja	3
1.2. Predmet istraživanja	4
1.3. Istraživačke hipoteze	4
1.4. Ciljevi istraživanja	5
1.5. Metode istraživanja	5
1.6. Doprinis istraživanja	6
1.7. Struktura diplomskog rada	6
2. REGULATORNI OKVIR FINACIJSKOG IZVJEŠTAVANJA U HR	8
2.1. Zakon o računovodstvu	8
2.2. Načela i standardi financijskih izvješća	12
2.3. Računovodstvene politike	15
2.4. Temeljni financijski izvještaji	15
3. TEORIJSKO ODREĐENJE RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA	20
3.1. Pojam i važnost računovodstvenih politika	20
3.2. Računovodstvene politike kao dio ukupne poslovne politike	23
3.3. Izbor i primjena računovodstvenih politika	24
3.4. Objavljivanje računovodstvenih politika	29
3.5. Promjena računovodstvenih politika	31
3.6. Područja primjene računovodstvenih politika	32
3.6.1. Računovodstvene politike na području dugotrajne imovine i amortizacije	33
3.6.2. Računovodstvene politike na području zaliha	38
3.6.3. Računovodstvene politike na području rezerviranja	46
3.6.4. Računovodstvene politike na području priznavanja prihoda i otpisa potraživanja	49
4. UTJECAJ PRIMJENE RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA NA FINACIJSKI POLOŽAJ I USPJEŠNOST POSLOVANJA NA PRIMJERU PODUZEĆA „SOLARIS“ d.d.	54
4.1. Općeniti podaci o poduzeću	54
4.2. Analiza financijskih izvještaja poduzeća	54
4.2.1. Izvještaj o financijskom položaju	54
4.2.2. Račun dobiti i gubitka i Izvještaj o ostaloj sveobuhvatnoj dobiti	56

4.2.3. Izvještaj o promjeni kapitala	59
4.2.4. Izvještaj o novčanim tokovima.....	60
4.3. Utjecaj promjene računovodstvenih politika na području dugotrajne imovine i amortizacije.....	62
4.4. Utjecaj promjene računovodstvenih politika na području zaliha	69
4.5. Utjecaj promjene računovodstvenih politika na području priznavanja prihoda	74
5. ZAKLJUČAK.....	77
LITERATURA	79
POPIS TABLICA	81
POPIS SLIKA.....	82
SAŽETAK.....	83
ABSTRACT	84

1. UVOD

1. 1. Problem istraživanja

Danas svi poslovni subjekti posluju u suvremenim i tržišnim uvjetima poslovanja gdje računovodstvo zajedno s računovodstvenim informacijskim sustavom predstavlja uvjete za poslovanje poduzeća. On je važan dio informacijskog sustava poduzeća u kojem se obavlja prikupljanje, klasificiranje i obrada podataka, priprema i prezentiranje podataka i informacija za potrebe upravljanja i poslovnog odlučivanja i sastavljanje financijskih izvještaja kao krajnjeg proizvoda računovodstva.

Financijski izvještaji su nositelji računovodstvenih informacija nužni za racionalan proces upravljanja poslovanjem poduzeća. Svrha njihova sastavljanja je zainteresiranim korisnicima pružiti informacije o financijskom položaju odnosno o imovini, kapitalu i obvezama, informacije o uspješnosti poslovanja odnosno o dobiti i gubitku, informacije o uplatama i isplatama vlasnika te o novčanim tokovima poduzeća. Na kraju, potrebno je osigurati dodatna objašnjenja i interpretaciju navedenih informacija te upravo zbog toga javlja se potreba objavljivanja računovodstvenih politika u bilješkama uz financijske izvještaje.

Prilikom izbora računovodstvene politike polazi se od temeljnih računovodstvenih pretpostavki, računovodstvenih načela, računovodstvenih standarda i zakonskih propisa. Računovodstvene politike odnose se na računovodstveni sadržaj ekonomskih kategorija. Obuhvaćaju načela, osnove, pravila, postupke koje je usvojio menadžment poduzeća, kao najznačajniji interni korisnik financijskih izvještaja, prilikom sastavljanja i prezentiranja financijskih izvještaja. Sukladno načelu dosljednosti jednom izabrane računovodstvene politike ne smiju se mijenjati odnosno mora ih se dosljedno, kontinuirano upotrebljavati. Iznimke postoje u slučaju promjene zakonskih propisa ili ukoliko to odluči menadžment potrebno je objaviti razloge promjene računovodstvenih politika te kvantificirati učinak takve promjene na financijski rezultat.

Menadžment poduzeća će promijeniti računovodstvene politike ukoliko smatra da neke druge metode u sadašnjim uvjetima bolje odražavaju financijski položaj i uspješnost poslovanja poduzeća. Računovodstvenim politikama ne stvara se rezultat poslovanja, one

omogućuju da se rezultat poslovanja alocira na pojedina obračunska razdoblja sukladno poslovnoj politici poduzeća. Njihov utjecaj potrebno je razmotriti u kratkoročnoj i dugoročnoj vremenskoj dimenziji. Upravo iz navedenog proizlazi problem istraživanja, a to je utvrditi kako primjena računovodstvene politike utječu na financijski položaj i financijski rezultat poduzeća u sadašnjem ali i u budućem vremenskom roku.

1.2. Predmet istraživanja

Glavni predmet istraživanja proizlazi iz samog problema istraživanja. Naglasak je stavljen na računovodstvene politike. Računovodstvene politike predstavljaju specifične metode i načela koje je menadžment izabrao za realno prikazivanje financijskog položaja, promjena financijskog položaja i rezultata poslovanja. Tako u velikoj mjeri o računovodstvenim politikama ovisi realnost prikazivanja stvarnog poslovanja poduzeća jer se njima svjesno može utjecati na vrijednost pozicija financijskih izvještaja.

Predmet ovog istraživanja su različite računovodstvene politike u hotelijerskoj djelatnosti te kako se one primjenjuje i kakav je njihov utjecaj na financijski položaj i uspješnost poslovanja poduzeća. U radu će se različitim scenarijima odnosno različitim metodama određenih računovodstvenih politika prikazati kako se mogu dobiti različiti rezultati poslovanja u kratkom vremenskom roku te će se istodobno prikazati kako računovodstvene politike nemaju dugoročnog utjecaja na rezultat poslovanja poduzeća. U teorijskom djelu rada obradit će se zakonski okvir računovodstvenih politika, pojmovno određenje i važnost računovodstvenih politika, područja primjene računovodstvenih politika.

Fokus je stavljen na razmatranje računovodstvenih politika na području dugotrajne imovine, amortizacije, zaliha, rezerviranja, priznavanja prihoda i otpisa potraživanja. Ove računovodstvene politike trebale bi biti usklađene s ciljevima poslovne politike poduzeća. Iz navedenog možemo zaključiti kako se računovodstvene politike nalaze u ulozi ostvarenja poslovne politike.

1.3. Istraživačke hipoteze

Nakon što je definiran problem i predmet istraživanja potrebno je postaviti temeljne hipoteze na kojima će se temeljiti rad.

HO: Odabir računovodstvene politike ima značajan utjecaj na izgled financijskih izvještaja.

H1: Odabir računovodstvene politike ima značajan utjecaj na financijski rezultat odnosno na uspješnost poslovanja poduzeća.

Na temelju postavljenih hipoteza želi se ispitati je li odabir računovodstvenih politika može značajno utjecati na izgled financijskih izvještaja, odnosno na financijski rezultat poslovanja poduzeća. Cilj postavljanja hipoteza je donošenje zaključka o utjecaju primjene računovodstvenih politika na izgled financijskih izvještaja odnosno na financijski rezultat, tj. prihvatit će se ili odbaciti postavljena hipoteza.

1.4. Ciljevi istraživanja

Cilj ovog istraživanja određen je problemom istraživanja, predmetom istraživanja i postavljenim temeljnim hipotezama. U teorijskom djelu rada cilj je definirati regulatorni okvir računovodstvenih politika, pojmovno određenje i važnost računovodstvenih politika, utvrditi tko je odgovoran za primjenu i objavljivanje računovodstvenih politika. Zatim će se utvrditi područje primjena računovodstvenih politika u hotelijerskoj djelatnosti a naglasak je stavljen na razmatranje računovodstvenih politika na području dugotrajne imovine, amortizacije, zaliha, rezerviranja, priznavanja prihoda i otpisa potraživanja.

U empirijskom djelu rada cilj je napraviti projekciju alternativnih metoda određene računovodstvene politike te dobivene rezultate usporediti sa rezultatima odabrane metode koju poduzeće već koristi. Odnosno, cilj je analizirati odabrane računovodstvene politike te utvrditi utjecaj koji proizvodi pojedina računovodstvena politika na financijski položaj i na financijski rezultat u kratkom i dugom roku. Na temelju dobivenih rezultata dokazat će se ili opovrgnuti postavljene hipoteze.

1.5. Metode istraživanja

Prilikom izrade diplomskog rada koristit će se nekoliko metoda znanstvenog istraživanja. Teorijski dio rada temelji se na pregledavanju stručne i znanstvene literature. Radi se o literaturi koja predstavlja sekundarne podatke tj. postojeće podatke iz raznih izvora. Ostale metode koje će se koristiti u izradi teorijskog dijela:

1. **Induktivna metoda** - uključuje način zaključivanja iz općih postavki do konkretnih pojedinačnih zaključaka.

2. **Deduktivna metoda** - uključuje zaključivanje o općim sudovima temeljem pojedinačnih ili posebnih činjenica.
3. **Metoda analize** - temelji se na raščlanjivanju složenih pojmova, sudova i zaključaka na njihove jednostavnije sastavne dijelove i elemente.
4. **Metoda sinteze** - postupak spajanja jednostavnih misaonih tvorevina u složene i složenih u još složenije.
5. **Povijesna metoda** - postupak kojim se na temelju raznih dokumenata i dokaznog materijala može saznati sve što se u prošlosti dogodilo te kako i zašto se dogodilo.
6. **Metoda komparacije** - predstavlja postupak kojim se uočava i uspoređuje sličnost i zajednička obilježja dvaju ili više događaja, pojava ili objekata.
7. **Metoda deskripcije** - postupak jednostavnog opisa ili očitavanja činjenica, te empirijsko potvrđivanje njihovih veza i odnosa.
8. **Metoda dokazivanja i opovrgavanja** - ima svrhu utvrditi istinitost pojedinih spoznaja inkorporiranjem gotovo svih metoda, ali i suprotno.

Praktični dio diplomskog rada zahtjeva korištenje statističke metode i metode analize dokumentacije poduzeća iz djelatnosti hotelijerstva.

1.6. Doprinos istraživanja

Budući da je tema ovog rada vezana uz pojam računovodstvenih politika, ovim radom nastojat će se doprinijeti istraživanju kakav utjecaj ima izbor različitih računovodstvenih politika na izgled financijskih izvještaja i na financijski rezultat poduzeća dok je u teorijskom djelu naglasak na doprinosu razumijevanja važnosti računovodstvenih politika.

1.7. Struktura diplomskog rada

Diplomski rad sastojat će se od 5 osnovnih cjelina, uključujući uvod i zaključak.

U prvom, uvodnom dijelu rada opisat će se problem i predmet istraživanja, postaviti temeljne hipoteze, utvrditi osnovni ciljevi istraživanja, navesti metode koje će se koristiti u radu te obrazložiti struktura diplomskog rada.

U drugom dijelu rada obradit će se zakonski okvir za financijsko izvještavanje u Hrvatskoj. U Republici Hrvatskoj zakonski okvir računovodstvenog izvještavanja definiran je Zakonom o računovodstvu (ZOR), Hrvatskim standardima financijskog izvještavanja (HSFI),

Međunarodnim standardima financijskog izvještavanja (MSFI), Međunarodnim računovodstvenim standardima (MRS) te računovodstvenim politikama. Također, u ovom dijelu teoretski će se objasniti pojam financijskih izvještaja. To su: bilanca, račun dobiti i gubitka, izvještaj o novčanom toku, izvještaj o promjenama kapitala te bilješke uz temeljne financijske izvještaje.

U trećem poglavlju detaljno će se definirati problematika računovodstvenih politika, njihov pojam i važnost te odgovornost za primjenu i objavljivanje računovodstvenih politika. Zatim će se utvrditi područje primjena računovodstvenih politika a naglasak je stavljen na računovodstvene politike na području dugotrajne imovine, amortizacije, zaliha, rezerviranja, priznavanja prihoda i otpisa potraživanja.

U četvrtom djelu prikazat će se opći podatci o poduzeću „Solaris“ d.d., njihova djelatnost, vlasnička struktura, organizacija društva i analizirat će se njihovi financijski izvještaji. Ovaj dio sadrži empirijsko istraživanje u kojem će se obraditi odabrane računovodstvene politike na području dugotrajne imovine, amortizacije, zaliha, priznavanja prihoda kao i njihove alternative.

Na kraju, u petom dijelu, donijet će se zaključak. U zaključku su izneseni zaključni stavovi koji su temeljeni na teorijskom dijelu rad i na provedenom empirijskom istraživanju.

2. REGULATORNI OKVIR FINANCIJSKOG IZVJEŠTAVANJA U HR

Budući da su danas gospodarski subjekti cijelog svijeta povezani zbog međusobnog uspoređivanja, informiranja, ali i ocjenjivanja, porasla je međuovisnost poduzeća, te je bilo potrebno usklađivanje normi pokazatelja uspješnosti poslovanja. Sva iskustva i teorija su objedinjena u načela. Načelima su definirana pravila prikaza podataka iz sustava računovodstva. Osim načela i zakoni se koriste kao pristup kojim se definira računovodstvena regulativa. U Republici Hrvatskoj zakonski okvir računovodstvenog izvještavanja definiran je:¹

1. Zakonom o računovodstvu (ZOR),
2. Hrvatskim standardima financijskog izvještavanja (HSFI),
3. Međunarodnim standardima financijskog izvještavanja (MSFI) i Međunarodnim računovodstvenim standardima (MRS),
4. računovodstvenim politikama.

2.1. Zakon o računovodstvu

Hrvatski sabor na svom zasjedanju u srpnju 2015. godine usvojio je novi Zakon o računovodstvu, a većina odredbi stupila je na snagu 1. siječnja 2016. godine. Novim zakonom provedeno je usklađenje sa smjernicama računovodstvene Direktive EU. Zakon o računovodstvu predstavlja najvažniji zakonski propis kojim je definirano područje računovodstva poduzetnika.

Zakonom o računovodstvu uređuje se računovodstvo poduzetnika, razvrstavanje poduzetnika i grupa poduzetnika, knjigovodstvene isprave i poslovne knjige, popis imovine i obveza, primjena standarda financijskog izvještavanja, godišnji financijski izvještaji i konsolidacija godišnjih financijskih izvještavanja i godišnjeg izvješća, sadržaj godišnjeg izvješća, javna objava godišnjih financijskih izvještaja i godišnjeg izvješća.²

¹ Šodan, S. Vježbe 4, Računovodstvo, Ekonomski fakultet u Splitu, Split, 31.03.2015., [Vježbe]

² Članak 1. Zakon o računovodstvu, Narodne novine br.120 /16

Prema ovom Zakonu, poduzetnici su:³

- trgovačka društva i trgovci pojedinci određeni propisima kojima su uređena trgovačka društva,
- svaka pravna ili fizička osoba koja je obveznik poreza na dobit određena propisima kojima se uređuju porezi, osim odredbi kojima se uređuje konsolidacija godišnjih financijskih izvještaja, revizija godišnjih financijskih izvještaja i javna objava.

Poduzetnici se razvrstavaju na mikro, male, srednje i velike ovisno o pokazateljima koji su utvrđeni na zadnji dan poslovne godine koja prethodi poslovnoj godini za koju se sastavljaju financijski izvještaji. Poduzetnici se razvrstavaju na temelju:⁴

- iznosa ukupne aktive,
- iznosa prihoda,
- prosječnog broja radnika tijekom poslovne godine.

Mikro poduzetnici su oni koji ne prelaze granične pokazatelje u dva od sljedeća tri uvjeta:

- ukupna aktiva 2.600.000,00 kuna,
- prihod 5.200.000,00 kuna,
- prosječan broj radnika tijekom poslovne godine – 10 radnika.

Mali poduzetnici su oni koji nisu mikro poduzetnici i ne prelaze granične pokazatelje u dva od sljedeća tri uvjeta:

- ukupna aktiva 30.000.000,00 kuna,
- prihod 60.000.000,00 kuna,
- prosječan broj radnika tijekom poslovne godine – 50 radnika.

Srednji poduzetnici su oni koji nisu ni mikro ni mali poduzetnici i ne prelaze granične pokazatelje u dva od sljedeća tri uvjeta;

- ukupna aktiva 150.000.000,00 kuna,
- prihod 300.000.000,00 kuna,
- prosječan broj radnika tijekom poslovne godine – 250 radnika.

³ Članak 4. Zakon o računovodstvu, Narodne novine br. 120/16

⁴ Članak 5. Zakon o računovodstvu, Narodne novine br. 120/16

Veliki poduzetnici su:

- poduzetnici koji prelaze najmanje dva od tri uvjeta vezanih uz srednje poduzetnike
- banke, štedne banke, stambene štedionice, institucije za elektronički novac, društva za osiguranje, leasing društva, pravne osobe koje obavljaju djelatnost faktoringa, društva za upravljanje investicijskim fondovima i zasebna imovina bez pravne osobnosti kojom oni upravljaju, društva za upravljanje investicijskim fondovima i imovina investicijskih fondova s pravnom osobnosti, društva za upravljanje obveznim odnosno dobrovoljnim mirovinskim fondovima i zasebna imovina kojom oni upravljaju te mirovinska osiguravajuća društva.⁵

Novim Zakonom o računovodstvu uvode se grupe poduzetnika. Grupe poduzetnika u smislu ovoga Zakona razvrstavaju se na male, srednje i velike ovisno o pokazateljima utvrđenim na konsolidiranoj osnovi, utvrđenim na zadnji dan poslovne godine koja prethodi poslovnoj godini za koju se sastavljaju konsolidirani financijski izvještaji. Pokazatelji na temelju kojih se razvrstavaju poduzetnici su sljedeći: ⁶

- iznos ukupne aktive,
- iznos prihoda,
- prosječan broj radnika tijekom poslovne godine.

Male grupe poduzetnika su one koje na konsolidiranoj osnovi na datum bilance matičnog društva ne prelaze granične pokazatelje u dva od sljedeća tri uvjeta:

- ukupna aktiva 30.000.000,00 kuna,
- prihod 60.000.000,00 kuna,
- prosječan broj radnika tijekom poslovne godine – 50 radnika.

Srednje grupe poduzetnika su one koje nisu male grupe poduzetnika i koje na datum bilance matičnog društva na konsolidiranoj osnovi ne prelaze granične pokazatelje u dva od sljedeća tri uvjeta:

- ukupna aktiva 150.000.000,00 kuna,
- prihod 300.000.000,00 kuna,
- prosječan broj radnika tijekom poslovne godine – 250 radnika.

⁵ Članak 5. Zakon o računovodstvu, Narodne novine br. 120/16

⁶ Članak 6. Zakon o računovodstvu, Narodne novine br. 120/16

Velike grupe poduzetnika su one grupe koje na konsolidiranoj osnovi prelaze granične pokazatelje najmanje u dva od tri uvjeta vezanih uz srednje grupe.

Prema odredbama Zakona o računovodstvu obveznici njegove primjene dužni su prikupljati i sastavljati knjigovodstvene isprave, voditi poslovne knjige po načelu sustava dvojnog knjigovodstva i sastavljati financijske izvještaje.

Knjigovodstvena isprava je svaki interno ili eksterno sastavljen pisani dokument ili elektronički zapis o poslovnom događaju, te isti čini osnovu za unos podataka o poslovnom događaju u poslovne knjige. **Poslovne knjige** čine dnevnik, glavna knjiga i pomoćne knjige. Sve poslovne knjige čuvaju se najmanje jedanaest godina.

Dnevnik je poslovna knjiga u koju se unose knjigovodstvene promjene slijedom vremenskog nastanka. Može se uspostaviti kao jedinstvena poslovna knjiga ili više knjiga koje su namijenjene za promjene na pojedinim skupinama bilančnih zapisa ili za izvanbilančne zapise.

Glavna knjiga je sustavna knjigovodstvena evidencija promjena nastalih na financijskom položaju i uspješnosti poslovanja u određenom izvještajnom razdoblju. Sastoji se od dva odvojena dijela i to:

- bilančni zapisi,
- izvanbilančni zapisi.

Glavna knjiga mora sadržavati unaprijed pripremljena konta koja, sukladno potrebama poduzetnika, osiguravaju podatke za godišnje financijske izvještaje. Pomoćne knjige se u pravilu vode zasebno te one koje se odnose na imovinu u materijalnom obliku iskazuju se u količinama i novčanim iznosima.⁷

⁷ Članak 12. Zakon o računovodstvu, Narodne novine br. 120/16

2.2. Načela i standardi financijskih izvješća

Zakonom o računovodstvu koji je na snazi u Republici Hrvatskoj od 1992. godine propisan je okvir financijskog izvještavanja koji je istovjetan okviru u drugim zemljama EU-a. Od tada u primjeni su Međunarodni računovodstveni standardi. Međunarodni računovodstveni standardi (MRS) podrazumijevaju dogovorena pravila o pripremanju, priznavanju i prezentaciji računovodstvenih stavki poslovnih subjekata. Sukladno promjenama u okruženju, kao što su neujednačen makroekonomski razvoj, ubrzan razvoj financijskih tržišta kapitala i slično, standardi se kontinuirano mijenjaju, nadopunjavaju ili stavljaju van uporabe. U skladu s navedenim, 2001. MRS-evi su nadopunjeni Međunarodnim standardima financijskog izvještavanja (MSFI). MSFI-eve donosi Odbor za međunarodne računovodstvene standarde (International Accounting Standards Board –IASB). Ciljevi IASB-a su sljedeći: ⁸

- razvijati, u javnom interesu, jedan skup visoko kvalitetnih, razumljivih i globalno primjenjivih računovodstvenih standarda koji zahtijevaju kvalitetne, transparentne i usporedive informacije u financijskim izvještajima i drugim financijskim izvještavanjima kako bi se pomoglo sudionicima u svjetskim tržištima kapitala i drugim korisnicima pri donošenju poslovnih odluka,
- unaprijediti korištenje i primjenjivanje tih standarda,
- aktivno raditi s nacionalnim kreatorima standarda kako bi se doveli do približavanja nacionalnih računovodstvenih standarda i MSFI-a visoko kvalitetnim rješenjima.

U Republici Hrvatskoj od 2007. godine počinju se primjenjivati Međunarodni standardi financijskog izvještavanja. Do danas je objavljeno 25 MSFI-ja. MSFI 9 – Financijski instrumenti i MSFI 15- Prihodi od ugovora s kupcima početi će se primjenjivati od 01. siječnja 2018.godine dok MSFI 16 – Najmovi od 01. siječnja 2019.godine.

Obveza primjene MRS-ova/MSFI-ja odnosi se na sve velike poduzetnike i obveznike čiji vrijednosni papiri kotiraju na burzama ili se spremaju za uvrštenje u burzovnu kotaciju u Republici Hrvatskoj na službenim tržištima te na kotaciju za javna dionička društva sukladno odgovarajućim odredbama Zakona o tržištu vrijednosnih papira.⁹ Svi ostali (mikro,

⁸ Narodne novine, (2006): Odluka o objavljivanju Međunarodnih standarda financijskog izvještavanja, Narodne novine d.d., Zagreb, br. 140/06.

⁹ Šodan, S. Vježbe 4, Računovodstvo, Ekonomski fakultet u Splitu, Split, 31.03.2015., [Vježbe]

mali i srednji poduzetnici te poduzeća koja ne kotiraju na organiziranim tržištima) su dužni sastavljati i prezentirati godišnje financijske izvještaje primjenom Hrvatskih standarda financijskog izvještavanja.

Hrvatski standardi financijskog izvještavanja su računovodstvena načela i pravila koja provodi računovodstvena struka, a koriste se kod sastavljanja i prezentiranja financijskih izvještaja.¹⁰ Utemeljeni su u odrednicama Međunarodnih standarda financijskog izvještavanja, IV. i VII. Direktivi Europske unije i domaćoj računovodstvenoj teoriji i praksi.

U Hrvatskim standardima financijskog izvještavanja naznačene su temeljne koncepcije na kojima počiva sastavljanje i prezentiranje financijskih izvještaja. Svrha standarda je:¹¹

- propisati osnovu za sastavljanje i prezentaciju financijskih izvještaja,
- pomoći revizorima u formiranju mišljenja jesu li financijski izvještaji u skladu s Hrvatskim standardima financijskog izvještavanja,
- pomoći korisnicima financijskih izvještaja pri tumačenju podataka i informacija koje su sadržane u financijskim izvještajima.

Cilj Hrvatskih standarda financijskog izvještavanja je da financijski izvještaji temeljeni na ovim standardima pruže informacije o financijskom položaju, financijskoj uspješnosti i novčanim tokovima poduzetnika koje koriste, u prvom redu, vanjski korisnici u donošenju ekonomskih odluka.

Odlukom Odbora za standarde financijskog izvještavanja prva objava standarda izvršena je u Narodnim Novinama br. 30 od 12. ožujka 2008. godine. Standardima je propisana primjena za razdoblje od 01. siječnja 2008. godine, a trenutno ih je 17 aktualno.

Hrvatski standardi financijskog izvještavanja su jednostavni, malog su opsega te teoretski i stručno zadovoljavaju kriterije suvremenog financijskog računovodstva.

¹⁰ Skupina autora, (2008): Primjena Hrvatskih standarda financijskog izvještavanja, Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika, Zagreb.

¹¹ Belak, V. (2009): Računovodstvo dugotrajne materijalne imovine: prema HSFI/MSFI i novi računovodstveni postupci, Belak Excellens d.o.o., Zagreb, str 205.

U nastavku su prikazani brojevi i nazivi Hrvatskih standarda financijskog izvještavanja.

Tablica 1: Standardi financijskog izvještavanja

Standard	Puni naziv
HSFI 1	Financijski izvještaji
HSFI 2	Konsolidirani financijski izvještaji
HSFI 3	Računovodstvene politike, promjene računovodstvenih procjena, pogreške
HSFI 4	Događaji nakon datuma bilance
HSFI 5	Dugotrajna nematerijalna imovina
HSFI 6	Dugotrajna materijalna imovina
HSFI 7	Ulaganja u nekretnine
HSFI 8	Dugotrajna imovina namijenjena prodaji i prestanak poslovanja
HSFI 9	Financijska imovina
HSFI 10	Zalihe
HSFI 11	Potraživanja
HSFI 12	Kapital
HSFI 13	Obveze
HSFI 14	Vremenska razgraničenja
HSFI 15	Prihodi
HSFI 16	Rashodi
HSFI 17	Poljoprivreda

Izvor: Odbor za standarde financijskog izvještavanja, <http://www.osfi.hr/Default.aspx?sid=152>

2.3. Računovodstvene politike

Računovodstvene politika odnosi se na računovodstveni sadržaj ekonomskih kategorija. Obuhvaćaju načela, osnove, pravila, postupke koje je usvojila uprava poduzeća prilikom sastavljanja i prezentiranja financijskih izvještaja. Prilikom izbora računovodstvene politike polazi se temeljnih računovodstvenih pretpostavki, računovodstvenih načela, računovodstvenih standarda i zakonskih propisa. Računovodstvene politike, promjene računovodstvenih procjena i pogreške uređuje MRS 8 i HSFI 3. Veliki poduzetnici koji su obveznici primjene MSFI-jeva primjenjuju MRS 8. Mikro, mali i srednji poduzetnici dužni su primjenjivati HSFI 3. Pošto je fokus ovog rada stavljen na računovodstvene politike, detaljnije će biti obrađene u nastavku rada.

2.4. Temeljni financijski izvještaji

Financijski izvještaji su skup izvještaja koji se sastavljaju za godišnje razdoblje poslovanja ili za razdoblje izvješćivanja u tijeku godine. Financijska izvješća trebaju bit istinit, pouzdan i nepristran pregled imovine, obveza, kapitala i dobitka odnosno gubitka u određenoj poslovnoj godini. Analiza financijskih izvještaja daje uvid u poslovanje poduzeća.¹²

Godišnje financijske izvještaje čine:¹³

- izvještaj o financijskom položaju,
- račun dobiti i gubitka,
- izvještaj o ostaloj sveobuhvatnoj dobiti,
- izvještaj o novčanim tokovima,
- izvještaj o promjenama kapitala,
- bilješke uz financijske izvještaje.

Bilanca je sustavni pregled imovine, kapitala i obveza gospodarskog subjekta na određeni datum, najčešće na datum završetka fiskalne godine. Izvještaj o financijskom položaju (bilanca) nam daje prikaz financijske pozicije tvrtke na određeni datum.¹⁴ Iz pregledabilance se vidi kojom imovinom raspolaže društvo, te koji su izvori financiranja (vlastiti ili tuđi).

¹² Guzić, Š. (2008.): Računovodstvene politike malih i srednjih društava, Računovodstvo, revizija i financije, Zagreb, br.8/2008

¹³ Članak 19. Stavka 2. Zakon o računovodstvu, Narodne novine br. 120/16

¹⁴ Vidučić, LJ. (2006): Financijski menadžment, RRIF Plus, Zagreb, str. 366.

Pri sastavljanju bilance treba voditi računa o temeljnoj računovodstvenoj jednakosti:

AKTIVA = PASIVA

Imovina poduzeća naziva se **aktiva**. Aktiva se dijeli na dugotrajnu imovinu i tekuću (kratkotrajnu) imovinu. Dugotrajna imovina je imovina koja će se pretvoriti u novac u razdoblju dužem od godine dana odnosno koja se neće utrošiti u jednom poslovnom ciklusu. Kratkotrajna (tekuća) imovina predstavlja imovinu za koju se očekuje da će se pretvoriti u novac u razdoblju kraćem od jedne godine ili koja će se utrošiti u jednom poslovnom ciklusu. Sastoji se od gotovine, zaliha, potraživanja iz poslovanja i financijskih plasmana.

Pasiva bilance se sastoji od kapitala kao vlastitog izvora financiranja i obveza kao tuđih izvora financiranja. Obveze prema ročnosti mogu biti dugoročnog karaktera (rezerviranja i obveze) i kratkoročnog karaktera (kratkoročne obveze i obračunani a neplaćeni troškovi).

U nastavku je prikazana struktura izvještaja o financijskom položaju – bilance prema MSFI-jevima.

Tablica 2: Struktura izvještaja o financijskom položaju (bilance)

UKUPNA IMOVINA	UKUPNI KAPITAL I OBVEZE
Nekretnine, postrojenja i opreme	Kapital vlasnika
Ulaganja u nekretnine	Nekontrolirajući udjeli
Nematerijalna imovina	UKUPNI KAPITAL
Financijska imovina	Financijske obveze
Ulaganja uz primjenu metode udjela	Rezerviranja
Biološka imovina	Odgođene porezne obveze
Odgođena porezna imovina	
NETEKUĆA IMOVINA	NETEKUĆE OBVEZE
Zalihe	Dobavljači i ostale slične obveze
Kupci i ostala potraživanja	Tekuće porezne obveze
Tekuća porezna imovina	Obveze uključene u grupu namijenjenu prodaji
Novac i novčani ekvivalenti	TEKUĆE OBVEZE
Imovina namijenjena prodaji	
Imovina uključena u grupu namijenjenu prodaji	
TEKUĆA IMOVINA	

Izvor: Pervan, I. (2017): MRS 1 – Presentiranje financijskih izvještaja, Sveučilište u Splitu, Sveučilišni odjel za forenzične znanosti, Split

Od 01. siječnja 2009. godine od kada je u primjeni izmijenjeni MRS - 1 subjektu ima mogućnost prezentirati izvještaj o sveobuhvatnoj dobiti na dva načina. Sve stavke prihoda i rashoda priznate u razdoblju može prikazati u izvještaju o sveobuhvatnoj dobiti kao jednom izvještaju ili u dvama izvještajima: izvještaju koji predočava sastavne dijelove dobiti ili gubitka (zaseban račun dobiti i gubitka) i drugom izvještaju, koji počinje s dobiti ili gubitkom i predočava sastavne dijelove ostale sveobuhvatne dobiti (izvještaj o sveobuhvatnoj dobiti). Regulirano izvještavanje u Hrvatskoj za potrebe Fine i javne objave odlučilo se za model u kojem se sastavljaju dva izvještaja: račun dobiti i gubitka i izvještaj o ostaloj sveobuhvatnoj dobiti.

Račun dobiti i gubitka je prikaz svih prihoda i rashoda, te financijskog rezultata poslovanja nekog poslovnog subjekta ostvarenog u određenom vremenskom razdoblju.¹⁵ Pokazuje profitabilnost poslovnih operacije tijekom nekog vremenskog razdoblja.

Izvještaj o ostaloj sveobuhvatnoj dobiti obuhvaća ostalu sveobuhvatnu dobiti odnosno sve stavke prihoda i rashoda, uključujući usklade prilikom reklasifikacije, koje se ne priznaju kao dobit ili gubitak kako to nalaže ili dopuštaju drugi MSFI-jevi. Reklasifikacijske usklade su iznosi reklasificirani u dobit ili gubitak tekućeg razdoblja koji su u tekućem ili prethodnom razdoblju bili priznati u sklopu ostale sveobuhvatne dobiti. Stavke ostale sveobuhvatne dobiti uključuju:¹⁶

- promjene viška utvrđenog revalorizacijom,
- revalorizirane vrijednosti planova definiranih primanja,
- dobitke ili gubitke proizašle iz preračunavanja financijskih izvještaja inozemnog poslovanja,
- dobitke ili gubitke proizašle iz ponovnog mjerenja financijske imovine raspoložive za prodaju,
- dobitke ili gubitke koji se odnose na učinkoviti dio zaštite novčanog toka.

¹⁵ Vidučić, L.J. (2006): Financijski menadžment, RRIF Plus, Zagreb, str. 368.

¹⁶ Pervan, I. (2017): MRS 1 – Prezentiranje financijskih izvještaja, Sveučilište u Splitu, Sveučilišni odjel za forenzične znanosti, Split

Izveštaj o novčanom toku izrađuje se na osnovi promjene novca i novčanih ekvivalenata (ulaganja do tri mjeseca) u određenom razdoblju. Izveštaj o novčanim tokovima daje korisnicima financijskih izvještaja informaciju o izvorima i upotrebi gotovine tijekom izvještajnog razdoblja, ali predstavlja i bazu za planiranje budućih gotovinskih tijekova i potreba za financiranjem.¹⁷

U izvještaju o novčanim tokovima novčani primici i izdaci razvrstavaju se prema tri skupine aktivnosti poduzeća, i to:

- poslovne aktivnosti,
- investicijske aktivnosti,
- financijske aktivnosti.

Poslovne aktivnosti podrazumijevaju glavne aktivnosti iz redovnog poslovanja poduzeća koje stvaraju prihod i utječu na visinu dobitka i gubitka. Iznos novčanih tijekova iz poslovnih aktivnosti ključni je pokazatelj obujma raspoloživih novčanih sredstava koja su neophodna za očuvanje poslovne sposobnosti poduzeća, otplate zajmova, isplatu dividendi vlasnicima i financiranje novih ulaganja bez vanjskog financiranja.

Investicijske aktivnosti obuhvaćaju transakcije u svezi s nabavkom ili ulaganjem u dugotrajnu imovinu u cilju ostvarenja budućeg dobitka.

Financijske aktivnosti uključuju transakcije s vlasnicima poduzeća i kreditorima. Rezultat su prikupljanja novca za tekuće poslovanje i investiranje tvrtke, te servisiranja pritom preuzetih obveza.

Za izradu izvješća mogu se primjenjivati dvije metode:

- **direktna** (priljevi i odljevi novca prikazani su po strukturi aktivnosti poduzeća),
- **indirektna** (neto dobit se usklađuje za sve transakcije nenovčane prirode te prihode i rashode vezane za financiranje novčanog tijeka).

Izveštaj o promjeni kapitala daje prikaz svih promjena glavnice koje su bile u obračunskom razdoblju, odnosno svih transakcija provedenih sa dioničarima ili onih koje su

¹⁷ Vidučić, LJ. (2006): Financijski menadžment, RRIF Plus, Zagreb, str. 371.

odraz aktivnosti društva. Sastavlja se na temelju podataka koji se preuzimaju iz bilance (izvještaja o financijskom položaju) i računa dobiti i gubitka i dijelom iz podataka koji se posebno za tu svrhu sastavljaju. Povećanja vlasničke glavnice nastaju ulaganjem vlasnika ili ostvarenjem dobiti u obračunskom razdoblju. Umanjenje glavnice rezultat su povlačenja (smanjenja) glavnice ili nastalim gubitkom u obračunskom razdoblju. Svrha izvješća je dati prikaz promjene neto vrijednosti tvrtke, tj. bogatstva dioničara, pri čemu se u bilješci navodi uzrok rasta/pada glavnice.

Bilješke uz financijske izvještaje predstavljaju detaljniju dopunu i razradu podataka iz bilance, računa dobiti i gubitka i izvještaja o novčanom tijeku. Bilješke se svode na dvije osnovne grupe bilješki: one koje objašnjavaju računovodstvene politike koje su primijenjene u izradi izvještaja, te ostale podatke koji su važni za razumijevanje izvještaja.¹⁸

Prema Zakona o računovodstvu, od 1.siječnja 2017. godine mikro i mali poduzetnici obvezni su sastaviti: bilancu, račun dobiti i gubitka te bilješke uz financijske izvještaje, dok izvještaj o ostaloj sveobuhvatnoj dobiti, izvještaj o novčanom toku i izvještaj o promjenama kapitala sastavljaju prema vlastitim potrebama. Veliki i srednji poduzetnici obvezni su sastaviti sveobuhvatan set financijskih izvještaja.¹⁹

Prilikom analize financijskih izvještaja dobivaju se podatci o poslovanju i svim poslovnim promjenama subjekta. Podatci služe svim onima koji žele surađivati s poduzećem kako bi što bolje i preciznije donijeli svoju ekonomsku odluku. Među korisnicima financijskih izvješća nalaze se svi sadašnji i potencijalni ulagači (investitori), zaposlenici, dobavljači i ostali vjerovnici, kupci, vlade i njihove agencije, te javnost.

¹⁸Vidučić, LJ. (2006): Op.cit., str. 375.

¹⁹ Gulin D. (2008): Mali, srednji i veliki poduzetnici i razlike u primjeni novog Zakona o računovodstvu, Računovodstvo i financije, br. 4., str. 9.

3. TEORIJSKO ODREĐENJE RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA

3.1. Pojam i važnost računovodstvenih politika

Računovodstvo je sustav koji obuhvaća metode i sredstva koje koriste subjekti kako bi pratili i spoznali stanje svoje imovine, kapitala, obveza, prihoda i rashoda te utvrdili rezultate poduzetih ekonomskih aktivnosti. Računovodstvo se može promatrati i kao poslovna funkcija, odnosno podfunkcija funkcije upravljanja. Praktični gledano, računovodstvo je disciplina kojom se osiguravaju financijske i ostale informacije nužne za efikasno vođenje i procjenu aktivnosti bilo koje organizacije. Isključivo je povijesnog karaktera, odnosno zapisuju se podaci koji se mogu dokazati da su se već dogodili.

Riječ politika potječe od starogrčke riječi "polis" što znači grad državica ili država a često označava javne ili državne poslove. Iako se riječ politika izvorno vezala uz državničke poslove, danas ima značenje određenih metoda i postupaka kojima se provode neke aktivnosti. Tako, primjerice, riječ politika ("policy") može značiti:²⁰

1. razboritost li oštroumnost ili svjesno upravljanje konfliktnim situacijama ili ciljevima,
2. način ili smjer upravljanja s nekom aktivnosti,
3. sustav upravljanja.

Kada se spoje te dvije riječi dobijemo sintagmu računovodstvena politika. Ona podrazumijeva vještinu oblikovanja financijskih izvještaja sa osnovnim ciljevima poslovnog subjekta.

Sam pojam računovodstvene politike (eng.accounting policy) pojavio se u SAD-u pedesetih godina 20.stoljeća. Diljem SAD-a osnivaju se strukovne organizacije koje doprinose razvoju i promociji računovodstvene profesije, a na vrhu njih je FASB – *Financial Accounting Standards Board* odnosno Odbor za računovodstvene standarde prema kojem su računovodstvene politike **"specifična načela i metode koje je menadžment izabrao u cilju realnog prikazivanja financijskog položaja, promjena financijskog položaja i rezultata poslovanja i koja su u skladu s općeprihvaćenim računovodstvenim načelima"**.²¹

²⁰ Webster Illustrated Contemporary Dictionary (1988): Encyclopedic Edition, J.G. Ferguson Publishing Company, Chicago, str. 562.

²¹ Žager, K., Mamić Sačer, I., Sever, S., Žager, L. (2008): Analiza financijskih izvještaja, Masmedia, Zagreb, str.10

Iz prethodno navedene definicije možemo zaključiti da se u kontekstu definiranja računovodstvenih politika u osnovi radi o:²²

- izbor između određenih računovodstvenih alternativa (metoda) jer promjena različitih alternativa daje različite rezultate,
- da je cilj takvog izbora u što realnijem prikazivanju financijskog položaja i uspješnosti poslovanja,
- da izbor vrši menadžment, te
- podlogu za to predstavljaju određena računovodstvena načela i računovodstveni standardi.

U Republici Hrvatskoj pojam računovodstvenih politika veže se uz pojam i primjenu Međunarodnih računovodstvenih standarda koji su u upotrebi od 1993. godine, odnosno Međunarodnih standarda financijskog izvještavanja, a od početka 2008. godine i uz primjenu Hrvatskih standarda financijskog izvještavanja.

Prema Međunarodnom računovodstvenom standardu 8 - Računovodstvene politike, promjene računovodstvenih procjena i pogreške računovodstvene politike su **posebna načela, osnove, dogovori, pravila i praksa koje primjenjuje subjekt pri sastavljanju i prezentiranju financijskih izvještaja.**²³

Postoji mnogo računovodstvenih politika u primjeni, čak i kada se odnose na isti predmet, potrebna je prosudba pri izboru i primjeni onih politika koje uvjetima poduzeća najbolje odgovaraju da se pravilno prikaže njegov financijski položaj i rezultat poslovanja.

Iako su Međunarodni računovodstveni standardi implementirani u naš sustav 1993.godine, problematika računovodstvenih politika pojavljivala se i prije. Umjesto termina računovodstvene politike u upotrebi je bio pojam "politika bilanciranja" ili "bilančna politika" te pojam "politika procjene". Za razliku od klasičnog stajališta, prema kojem se bilanciranje usredotočuje samo na problematiku iskazivanja, prema suvremenom stajalištu usredotočuje se i na problematiku vrednovanja (procjene) pozicija imovine, obveza, kapitala, prihoda, rashoda i utvrđivanja periodičnog rezultata poslovanja. Iz prethodnog

²² Žager, K., Žager, L. (1999): Analiza financijskih izvještaja, Masmedia, Zagreb, str.83

²³ MRS 8 :Računovodstvene politike, promjene računovodstvenih procjena i pogreške, točka 5.

proizlazi da je temeljno pitanje računovodstvenih, odnosno bilančnih politika pitanje procjene bilančnih pozicija, odnosno pitanje materijalnog sadržaja financijskih izvještaja.

Prilikom procjene pozicija financijskih izvještaja, računovodstvena regulativa dopušta primjenu različitih računovodstvenih metoda i postupaka. Primjena različitih metoda i postupaka rezultirat će različitim vrijednostima osnovnih elemenata izvještaja te različitim rezultatima u kratkom vremenskom razdoblju dok u dugom roku odgovarajuća računovodstvena politika nema utjecaja na financijski rezultat. Iz navedenog, može se zaključiti kako se računovodstvenim politikama ne stvara rezultat poslovanja, one omogućuju da se rezultat poslovanja alocira na pojedina obračunska razdoblja sukladno poslovnoj politici poduzeća.

Koliki će utjecaj računovodstvenih politika biti na izgled financijskih izvještaja ovisi o slijedećim čimbenicima:²⁴

- udjelu određene pozicije u ukupnoj strukturi imovine, obveza, prihoda ili rashoda,
- osnovnim obilježjima izabrane metode (promatrane u odnosu s neizabranim metodama),
- promatranom (obuhvaćenom) vremenskom razdoblju.

Važnost računovodstvene politike posebno je bila naglašena u Njemačkoj nakon Prvog svjetskog rata, kada je došlo do velike inflacije. Tada je trebalo naći načine i metode koji će eliminirati utjecaj inflacije i prikazati rezultat što realnijim. Ciljevi provođenja politike bilanciranja, odnosno računovodstvenih politika mogu biti različiti, no najčešće su vezani uz utjecaj na visinu financijskog rezultata, stvaranje tihih pričuva i tome sl.

Ciljevi bilanciranja:²⁵

- utjecaj na financijski rezultat: određivanje visine iskazane dobiti, raspodjelu dobiti na dividende i zadržanu dobit, poboljšanje postojeće likvidnosti i rentabilnosti zbog ušteda na porezu,
- utjecaj na korisnike financijskih izvještaja kroz obavještavanje ili neobavještavanje onekim segmentima koje zakon dopušta i dr.

²⁴ Ramljak, B. (2011): Računovodstvene politike – utjecaj na izgled financijskih izvještaja, Računovodstveno – financijske informacije, br. 9/2011.

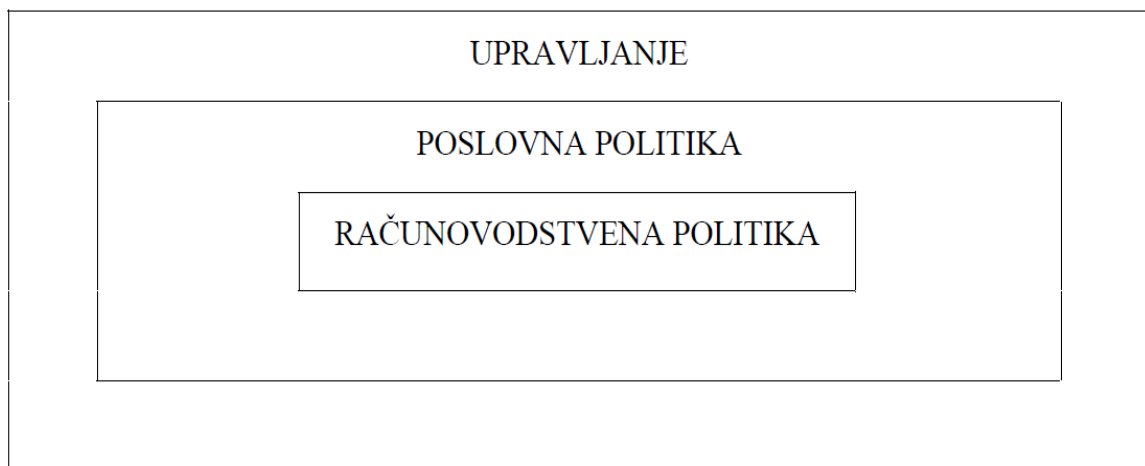
²⁵ Žager, K., Mamić Sačer, I., Sever, S., Žager, L. (2008): Analiza financijskih izvještaja, Masmedia, Zagreb, str.108

3.2. Računovodstvene politike kao dio ukupne poslovne politike

Poslovna politika je permanentna aktivnost poduzeća koja obuhvaća izbor i postavljanje ciljeva za određeno vrijeme te izbor i određivanje načina i sredstava za njihovo ostvarenje, donošenje odluka i poduzimanje mjera za realizaciju postavljenih ciljeva, a sve u skladu s osnovnim ciljevima poslovanja poduzeća. Kako bi poduzeće ostvarilo svoje ciljeve, menadžment mora izabrati sredstava koja će najmanje koštati i koja će u najkraćem vremenu dovesti do željenog cilja.

Za ostvarivanje ciljeva koju su predviđeni strategijom odnosno poslovnom politikom poduzeća koriste se određeni instrumenti. Jedan od tih instrumenata koji je u funkciji ostvarenja ciljeva poslovne politike je računovodstvena politika.

U nastavku je prikazan odnos računovodstvene politike i poslovne politike poduzeća.

Slika 1. Odnos računovodstvene i poslovne politike

Izvor: Žager, K., Žager, L. (1999): Analiza financijskih izvještaja, Masmedia, Zagreb, str.86

Iz prikazne slike vidimo da je računovodstvena politika podskup, tj. jedan od instrumenata ostvarivanja poslovne politike, i njezini ciljevi moraju biti usklađeni i podređeni ostvarivanju temeljnog cilja.

Različite računovodstvene politike i procjene mogu rezultirati različitim zaključcima o kvaliteti poslovanja poduzeća. Moguće su zablude koje rezultiraju nepovjerenjem u financijske izvještaje. Zbog toga potrebno je definirati “pravila igre” tj. kriterije u odabiru i primjeni računovodstvenih politika.

3.3. . Izbor i primjena računovodstvenih politika

Prilikom izbora računovodstvenih politika posebnu pažnju treba usmjeriti na temeljne kriterije njihova izbora i primjene. U tom kontekstu, prilikom izbora računovodstvenih politika polazi se od:

- temeljnih računovodstvenih pretpostavki,
- računovodstvenih načela,
- računovodstvenih standarda i
- zakonskih propisa.

Temeljne računovodstvene pretpostavke predstavljaju polazna pravila financijskog izvještavanja, odnosno načela od kojih se polazi u razradi računovodstvenih standarda i računovodstvenih politika s ciljem da financijska izvješća budu istinit i fer iskaz imovinskog stanja i rezultata poslovanja. Postoje različite klasifikacije računovodstvenih pretpostavki. Prema Zakon o računovodstvu temeljne računovodstvene pretpostavku su:

1. poslovanje na neograničeno vremensko razdoblje (koncept kontinuiteta) ,
2. dosljednost (konzistentnost),
3. priznavanje promjena u trenutku nastanka.

Koncept kontinuiteta ili vremenske neograničenosti poslovanja polazi od pretpostavke da će poduzeće nastaviti poslovati i u budućnosti, te da neće znatno mijenjati opseg poslovanja. Pretpostavlja se da će poslovanje biti nastavljeno čak i u slučaju poslovanja s gubitkom, sve dok postoji vjerojatnost ostvarivanja buduće dobiti.

Koncept dosljednosti zahtjeva dosljednu primjenu jednom usvojenih računovodstvenih politika. Podrazumijeva da se sa istim ili sličnim poslovnim događajima postupa jednako kroz različita razdoblja kako bi financijski izvještaji bili usporedivi. Iznimno, samo u određenim slučajevima se dozvoljava nedosljednost u primjeni računovodstvenih politika. Moguće promjene u računovodstvenim politikama subjekta mogu nastati:

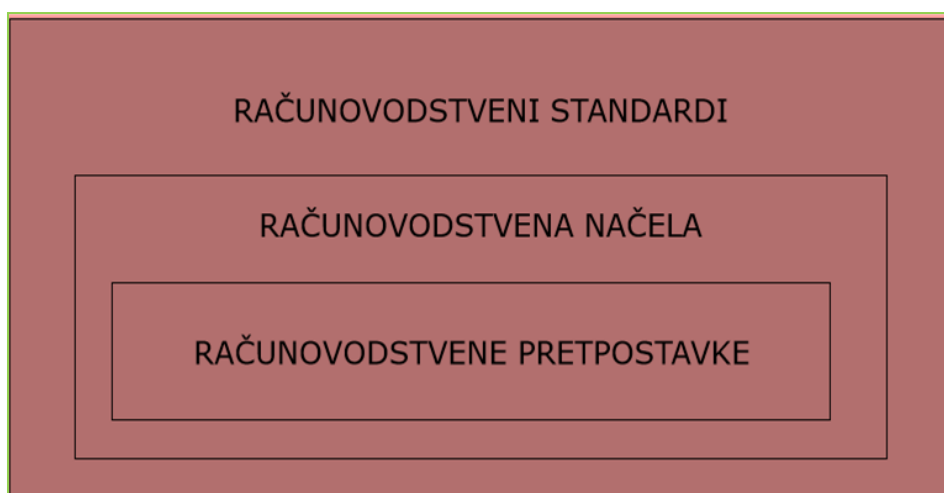
- ako to zahtijeva zakon,
- ako to zahtijeva tijelo koje donosi računovodstvene standarde,
- ako bi takva izmjena imala za posljedicu realnije iskazivanje pozicija financijskih izvještaja.

U ovim slučajevima kada je došlo od odstupanja od načela konzistentnosti, takvu odluku treba dodatno obrazložiti i kvantificirati njezin utjecaj na rezultat poslovanja.

Pretpostavka priznavanje ekonomskih promjena u trenutku nastanka vezana je uz nastanak događaja i priznavanje prihoda i rashoda. Zahtijeva se da se prihodi priznaju onda kada su stvarno nastali, kad su zarađeni, tj. kad je događaj nastao, a ne onda kada je novac stvarno primljen (na isti način tretiraju se i rashodi).

Računovodstvena načela predstavljaju temeljna pravila koja se koriste pri računovodstvenom procesiranju podataka u svrhu sastavljanja financijskih izvještaja i njihovog javnog objavljivanja. Pomažu u procjeni, bilježenju i izvještavanju o poslovnim aktivnostima te omogućavaju ujednačenu kvalitetu financijskih izvještaja. Da bi se lakše primjenjivala, ona se uobičajeno dalje razrađuju kroz **računovodstvene standarde i zakonske propise**.

Računovodstveni standardi predstavljaju detaljnu razradu pojedinih računovodstvenih načela u pogledu metoda obuhvata, računovodstvenog procesiranja i prezentiranja podataka i informacija. Odnos računovodstvenih pretpostavki, računovodstvenih načela i računovodstvenih standarda prikazan je na sljedećoj slici.

Slika 2: Odnos računovodstvenih pretpostavki, računovodstvenih načela i računovodstvenih standarda

Izvor: Žager, K., Mamić Sačer, I., Sever, S., Žager, L. (2008): Analiza financijskih izvještaja, Masmedia, Zagreb, str.112

U ovom dijelu radu naglasak je stavljen na računovodstvena načela koja formuliraju osnovicu za računovodstvene politike:

1. načelo značajnosti (materijalnosti),
2. načelo prevage suštine nad formom (suština važnija od oblika),
3. načelo opreznosti (razboritosti).

Načelo značajnosti zahtijeva pridržavanje svih pravila koji imaju važnu ulogu u stvaranju realne slike o promatranim poduzeću. U tom slučaju, riječ je o značajnim informacijama koje možemo definirati kao informacije čije izostavljanje može dovesti korisnika takve informacije do krive prosudbe ili pogrešnog donošenja odluka. S druge strane, dopušta odstupanje od onih pravila čija bi promjena stvorila značajne probleme u financijskom izvještavanju i koji za posljedicu ne bi imali poboljšanje kvalitete informacija sadržanih u financijskim izvještajima.

Načelo prevage bitnog nad oblikom ili formom zahtijeva da se promjene trebaju obuhvatiti i prezentirati u suglasju sa njihovim sadržajem tj. suštinom a ne samo u suglasju sa zakonskom normom.

Načelo opreznosti odnosno *razboritosti* jedno je od najznačajnijih računovodstvenih načela. Ovo načelo proizlazi iz činjenice da je neizvjesnost sastavni dio poslovanja, i to posebice kada se radi o poslovanju u budućnosti. Ono zahtijeva da se u uvjetima neizvjesnosti poslovanja dobiti ne precjenjuju, a gubici ne podcjenjuju. Uvažavajući ovo načelo, prihode priznajemo samo onda kad su stvarno nastali, kad su zarađeni, odnosno kad su sigurni, a rashode i onda kad su mogući. Ideja načela opreznosti je da se u tekućem razdoblju zbog neizvjesnosti poslovanja iskaže što manji poslovni rezultat te da se dio tog rezultata prenese u buduća obračunska razdoblja. Pri tome treba voditi računa da ideja nije da stvarni rezultat u tekućem razdoblju bude što manji, već je ideja u tome da se rezultat u tekućem razdoblju iskaže u što manjem iznosu. Iz navedenog, možemo zaključiti kako će poduzeće vjerojatno imati manje novčanih izdataka po osnovi ostvarene dobiti (npr. manji porez na dobit) i sačuvati to za buduća neizvjesna razdoblja. U ovakvim slučajevima obično se govori o zloupotrebi načela opreznosti i stvaranju tihih pričuva (skrivanje dobitaka).²⁶

²⁶ Žager, K., Mamić Sačer, I., Sever, S., Žager, L. (2008): Analiza financijskih izvještaja, Zagreb, str.112

Tihe pričuve pojavit će se u bilanci ako se:

- podcjenjuju pozicije aktive i/ili
- precjenjuju pozicije pasive.

Podcjenjivanjem pozicija aktive dolazi do precjenjivanjem rashoda obračunskog razdoblja što utječe na smanjivanje financijskog rezultata. Primjerice, podcjenjivanje imovine javlja se u slučaju:

- agresivnog otpisa potraživanja,
- primjenom ubrzanih stopa amortizacije.

Do istog efekta, tj. do smanjenja financijskog rezultata, može se doći i precjenjivanjem obveza. Najčešći slučajevi precjenjivanja obveza:

- manipulacije s rezerviranjem (pri evidentiranju troškova rezerviranja preko normalnih granica i za nepostojeće rizike),
- obračun troškova koji se mogu vremenski razgraničiti.

Osim tih pričuva, zloupotrebom načela opreznosti u bilanci se mogu pojaviti i **skriveni gubici**, čime se objektivnost i realnost bilance dovodi u pitanje.

Oni će se pojaviti u suprotnim situacijama:

- precjenjivanjem pozicije aktive,
- podcjenjivanjem pozicija pasive.

Precjenjivanjem pozicija aktive dolazi do podcjenjivanja rashoda obračunskog razdoblja što se postiže u slučaju: primjene niže amortizacijske stope, kada se zalihe vrednuju po višim vrijednostima te u slučaju izbjegavanje otpisa potraživanja. U suprotnom slučaju, precjenjivanje rashoda možemo postići izbjegavanjem obračuna dugoročnih rezerviranja za rizike i troškove te izbjegavanjem obračuna pasivnog vremenskog razgraničenja. U prethodnom navedenim situacijama želi se sakriti gubitak ili dio gubitka, odnosno odgoditi njegovo formalno iskazivanje za buduća razdoblja.²⁷

²⁷ Žager, K., Žager, L. (1999): Analiza financijskih izvještaja, Masmedia, Zagreb, str. 97

Nakon što su definirani kriteriji izbora računovodstvenih politika, slijedi postupak donošenja računovodstvenih politika koji podrazumijeva izbor računovodstvenih postupaka u okvirima zakonom i računovodstvenim standardima dopuštenih mogućnosti. Što znači da poduzeće u izboru svojih računovodstvenih politika nema potpuno slobodu. MSFI – i navode da računovodstvene politike trebaju biti odabrane na način da se njihov rezultat ogleda kroz financijske izvještaje koji sadrže vjerne i značajne informacije o rezultatima nastalih transakcija koje prikazuju.²⁸

Izbor uz punu odgovornost obavlja menadžment poduzeća odnosno uprava poduzeća na prijedlog računovodstvenih stručnjaka. Od uprave društva i menadžerskog tima koji odabiru računovodstvene politike zahtijeva se poznavanje odredaba HSFI-a i MSFI-a koji odražavaju zahtjeve glede odabira politika. Menadžment poduzeća treba odabrati i primjenjivati računovodstvene politike tako da financijski izvještaji budu u skladu sa

- svim zahtjevima svakog primjenjivanog MRS-a (HSFI-a),
- i objašnjenjima Stalnog odbora za objašnjenja.

Tamo gdje nema posebnih zahtjeva, menadžment treba utvrditi politike koje će omogućiti da financijski izvještaji pruže informacije koje su:²⁹

- važne i potrebne korisniku pri donošenju ekonomskih odluka,
- pouzdane tako da financijski izvještaji vjerno predočavaju financijski položaj, financijsku uspješnost i novčane tokove poduzetnika.

Prilikom izbora računovodstvenih politika menadžment mora imati temeljna znanja iz računovodstva kako bi mogao spoznati sve aspekte primjene odabranog računovodstvenog postupka. U tom postupku potrebno je voditi računa da se izaberu metode i postupci koji će u danim uvjetima najrealnije prikazivati financijski položaj, promjene financijskog položaja te uspješnost poslovanja. Menadžment poduzeća isto tako treba paziti da izbor

²⁸ Mrša, J. (2006): Računovodstvene politike, promjene u računovodstvenim procjenama i pogreške, Računovodstvo i financije, Zagreb, str. 8

²⁹ MRS 8 :Računovodstvene politike, promjene računovodstvenih procjena i pogreške, točka 10.

računovodstvene politike treba biti u skladu s ciljevima poslovne politike, odnosno da su odabrane računovodstvene politike u funkciji ostvarivanja ciljeva zacrtane poslovne politike.

Dakle, pri odluci o usvajanju i primjeni računovodstvenih politika uprava mora znati da su računovodstvene politike usko povezane s cjelokupnom poslovnom politikom društva. Za njihov je odabir potrebna prosudba o tome koja će od računovodstvenih politika usvojenih za svaku poziciju financijskih izvještaja prikazati imovinsko i financijsko stanje te rezultat poslovanja koji je u skladu s ukupno postavljenim ciljevima poduzeća.

Proces donošenja i primjene odluke o računovodstvenim politikama nije samo na upravi društva nego u taj proces mora biti uključen cjelokupni menadžment društva. Dakle, za pripremu odluke zadužene su sve funkcije u poduzeću koje u međusobnoj interakciji prosuđuju o tome koliko će usvojene računovodstvene politike sudjelovati u ostvarenju ukupnih, ali i parcijalnih ciljeva poduzeća. Oni su zaduženi za pripremanje, dok je donošenje odluke o računovodstvenim politikama na upravi društva. Za njihovu je provedbu zadužena funkcija financija i računovodstva, odnosno njezino vodstvo.

Dakle, u pripremi odluke o usvajanju računovodstvenih politika trebali bi sudjelovati menadžeri na svim razinama. Konačnu odluku o usvajanju računovodstvenih politika donosi uprava poduzeća, dok je provedba odluke na menadžeru financija i računovodstva.

Područja primjene računovodstvenih politika mogu biti široka. Stoga prilikom izbora određene računovodstvene politike treba voditi računa o mnogim faktorima. Primjena različitih računovodstvenih politika može imati za posljedicu i različiti materijalni sadržaj financijskih izvještaja. Upravo ta činjenica nalaže potrebu objavljivanja računovodstvenih politika.

3.4. Objavljivanje računovodstvenih politika

Financijski izvještaji osnova su pri donošenju većine ekonomskih odluka različitih korisnika tih izvještaja. Stoga je i cilj financijskih izvještaja da pruže informaciju o financijskom položaju trgovačkog društva, uspješnosti, novčanom tijeku i svim ostalim informacijama značajnim za korisnike izvještaja. Također, vrlo je važno osigurati i usporedivost financijskih izvještaja trgovačkog društva s izvještajima tog društva za prethodna razdoblja i s financijskim izvještajima drugih društava. Da bi se to moglo ostvariti struktura i sadržaj

financijskih izvještaja moraju biti standardizirani na način kako to određuju Međunarodni računovodstveni standardi i Zakon o računovodstvu. Sadržajem financijskih izvještaja bavi se MRS 1 - Prezentiranje financijskih izvještaja.

MRS 1 određuje što mora biti sadržano u bilješkama uz financijske izvještaje i koja je njihova namjena. Tako bilješke uz financijske izvještaje trebaju prezentirati po kojoj su osnovi pripremljeni financijski izvještaji i koje *su računovodstvene politike izabrane i primijenjene za značajne transakcije i događaje*.

Što znači da se kao dio bilješki uz financijske izvještaje uključuju računovodstvene politike poduzeća. Subjekt je dužan u sažetku važnih računovodstvenih politika opisati:

- osnovu mjerenja korištenu u pripremanju financijskih izvještaja,
- svaku posebnu računovodstvenu politiku koja je nužna za ispravno prezentiranje.

U odlučivanju o tome da li određenu računovodstvenu politiku treba objaviti, rukovodstvo razmatra da li će objavljivanje pomoći korisnicima u razumijevanju načina na koji su transakcije, poslovni događaji i uvjeti utjecali na iskazanu financijsku uspješnost i financijski položaj. Objavljivanje određene računovodstvene politike je korisnicima osobito korisno kada su te politike izabrane iz alternativa koje dopuštaju MSFI-jevi. Objavljivanjem svih značajnih računovodstvenih politika postiže se usporedivost informacija koje su važne korisnicima financijskih izvještaja. Time se poboljšava informiranost korisnika računovodstvenih informacija i utječe na kvalitetu financijskih izvještaja.³⁰ Iz navedenog možemo zaključiti kako objavljivanje računovodstvenih politika proizlazi iz osnovnih pretpostavki koje se postavljaju pred kvalitetu računovodstvenih informacija.

U zemljama Europske unije, u sklopu IV Direktive koja regulira problematiku računovodstvenog izvještavanja, određen je minimalan broj objavljivanja koja se odnose na slijedeće:³¹

- metode procjene bilančnih pozicija,
- naziv i sjedište poduzeća u kojem se nalazi uloženi kapital te iznos kapitala, rezervi i dobiti (gubitka) takvog poduzeća u prošloj godini ukoliko je značajnijeg iznosa,

³⁰ Milko, L (1998): Računovodstvene politike, Računovodstvo, revizija i financije, Zagreb, str. 21.

³¹ Žager, K (1977): Utjecaj računovodstvenih politika na financijski položaj i uspješnost poslovanja poduzeća, doktorska disertacija, Zagreb, str. 95

- broj i nominalnu (ili procijenjenu) vrijednost dionica te vrste dionica,
- prikaz certifikata o konvertibilnim obveznicama i sličnim vrijednosnim papirima, pregled obveza s rokom dospijeca dužim od 5 godina,
- neto poslovne prihode prikazane po vrstama aktivnosti i tržištima,
- prosječan broj zaposlenih tijekom poslovne godine,
- rezultat poslovanja koji je posljedica metode procjene,
- iznos potraživanja po osnovu sredstava odobrenih članovima uprave, administracije, kao i obveze po osnovu mirovinskog osiguranja tih članova itd.

U uže područje vezano uz objavljivanje računovodstvenih politika nalaza se dva zahtjeva, i to onaj koji se odnosi na obvezu objavljivanja metoda procjena, te iznos poslovnog rezultata koji je posljedica promjene metode procjene.

Na temelju navedenog, možemo zaključiti kako se računovodstvene politike uobičajeno objavljuju u obliku bilješki, pri čemu prva bilješka obrađuje primjenjene značajne računovodstvene politike. Pored toga, može slijediti i redoslijed pozicija u financijskim izvještajima koji je detaljnije objašnjavaju. Na menadžmentu poduzeća je da odabere onaj oblik koji će doprinijeti zahtijevanoj kvaliteti financijski izvještaja.

3.5. Promjena računovodstvenih politika

Promjena jednom donesene odluke je moguća, ali samo u nastupu određenih okolnosti o kojima pobliže govori *MRS 8 - Računovodstvene politike, promjene računovodstvenih procjena i pogreške* i *HSFI 3 - Računovodstvene politike, promjene računovodstvenih procjena i pogreške*. Promjenu računovodstvene politike treba provesti:³²

- samo ako to zahtijeva zakon, tijelo koje donosi računovodstvene standarde ili
- ako bi ta promjena imala za posljedicu prikladnije prikazivanje događaja ili transakcija u financijskim izvještajima poduzeća.

Navedeni zahtjevi su vrlo jasni i oni, ako se pojave, opravdan su razlog za promjenu odluke. Naime, računovodstvene politike moraju se u pravilu dosljedno primjenjivati, a promjena odluke narušava tu dosljednost. Ipak, promjena se mora provesti ako to pridonosi

³² MRS 8 :Računovodstvene politike, promjene računovodstvenih procjena i pogreške, točka 14.

kvalitetnijim informacijama. Pitanje prikladnijeg prikazivanja transakcija u financijskim izvještajima javlja se onda kada nova računovodstvena politika ima za posljedicu dobivanje relevantnih i pouzdanih informacija o financijskom položaju, uspješnosti ili novčanim tijekovima poduzeća.³³

Promjene računovodstvenih politika, zavisno od prirode djelovanja, primjenjuju se unatrag, kao daje promijenjena politika djelovanja oduvijek ili se primjenjuju unaprijed od dana donošenja. Promjenu računovodstvenih politika koje društvo mijenja *dragovoljno* treba primijeniti retroaktivno usklađenjem svake komponente glavnice na koju takva promjena ima učinak. Ispravlja se početno stanje za najranije prikazano razdoblje kao da se ta računovodstvena politika primjenjivala oduvijek, kada je neizvedivo primijeniti kumulativni učinak promijenjenih računovodstvenih politika društvo treba uskladiti usporedne podatke (za prethodno razdoblje) kako bi se nova politika primijenila od najranije datuma kada je to izvedivo.

Odluka da se promijeni pojedina politika ne može imati temelj u špekulaciji o tome da se u bilanci iza pojedinih stavaka zamagljuju skrivene pričuve, ili pak smanjuju obveze poreza na dobitak ili izigrava vjerovnike, i sl. Isto tako bilo kakvi drugi postupci rabljeni u obradi transakcija i sastavljanju financijskih izvješća, a koji nisu sukladni profesionalnim načelima računovođe, ne mogu se opravdati donošenjem promjena računovodstvenih politika ili objavljivanjem u bilješkama.³⁴

Odluka o promjeni računovodstvene politike donosi se istim postupkom kao i sama politika, s time da se u dispozitivu u glavi navodi da je riječ o promjeni dosadašnje računovodstvene politike. Uputno je u jednoj točki odluke navesti uzrok koji je doveo do promjene politike ili procjene.

3.6. Područja primjene računovodstvenih politika

Područja primjene računovodstvenih politika na najbolji način iskazuju značenje računovodstvenih politika u cjelokupnom računovodstvenom procesu. Ta područja primjene

³³ MRS 8 :Računovodstvene politike, promjene računovodstvenih procjena i pogreške, točka 14.

³⁴ Habek, M. (2002): Računovodstvene politike poduzetnika, Računovodstvo, revizija i financije, str. 6

moгу biti široka, od onih općih do računovodstvenih politika na području imovine, obveza, rezerviranja, prihoda, itd. U ovom djelu rada obradit će se područja najčešće primjenjivanih računovodstvenih politika na kojima je vidljiv signifikantan utjecaj računovodstvenih politika na vrijednost pozicija financijskih izvještaja i na visinu financijskog rezultata. Najčešće je to područje dugotrajne imovine i obračuna amortizacije, područje zaliha, dugoročnih rezerviranja, priznavanja prihoda i otpisa potraživanja.

3.6.1. Računovodstvene politike na području dugotrajne imovine i amortizacije

Dugotrajna imovine je onaj dio ukupne imovine za koju se očekuje da će se potrošiti, odnosno pretvoriti u novac u razdoblju dužem od jedne godine ili u razdoblju koje je duže od trajanja poslovnog ciklusa, a ima pojedinačnu vrijednost veću od 3.500,00 kn. Nije namijenjena prodaji već korištenju u poslovnom procesu. Obično se pojavljuje u materijalnom obliku (zemljišta, zgrade, oprema, strojevi...), ili u obliku raznih prava (patenti, licencije, potraživanja...). Osnovno obilježje dugotrajne imovine vezano je uz dugotrajnost, stalnost, postojanost oblika. Drugim riječima, to je oblik imovine koji se ne utroši u jednom proizvodnom ili poslovnom procesu, nego svoju vrijednost postupno prenosi na nove učinke. U kojem će se iznosu vrijednost dugotrajne imovine alocirati na pojedina obračunska razdoblja ovisi od usvojenih računovodstvenih politika, prije svega politike amortizacije.³⁵

Amortizacija predstavlja obračun trošenja dugotrajne imovine. To je postupak kojim se vrijednost dugotrajne imovine raspoređuje (prenosi na rashode) unutar procijenjenog vijeka uporabe. Riječ je o postupno umanjivanju vrijednosti imovine poduzeća, a obračunava se godišnje prema zakonom određenim postupkom. Amortizacija se počinje obračunavati kad je sredstvo spremno za uporabu (nije nužno da se stavi u uporabu), a prestaje se obračunavati kad se sredstvo drži za prodaju ili kad se prestaje priznavati kao imovina. Zakonom je propisano da se amortizacija obračunava pojedinačno i da se pri obračunu amortizacije primjenjuje linearna metoda.

Obračun amortizacije uređuju HSFI 6 - Dugotrajna materijalna imovina, HSFI 5 - Dugotrajna nematerijalna imovina, HSFI 7 - Ulaganja u nekretnine te MRS 16 - Nekretnine,

³⁵ Žager, K., Mamić Sačer, I., Sever, S., Žager, L. (2008): Analiza financijskih izvještaja, Masmedia, Zagreb, str.126

postrojenja i oprema, MRS - 17 Najmovi, MRS - 36 Umanjenje imovine , MRS 38 - Nematerijalna imovina i MSFI 3 - Poslovna spajanja. Osim navedenog, amortizacija je uređena i poreznim propisima. Prema Zakonu o porezu na dobit amortizacija dugotrajne materijalne i nematerijalne imovine može se priznati kao rashod u iznosu obračunatom na trošak nabave po linearnoj metodi i primjenom dopuštenih godišnjih amortizacijskih stopa. Godišnje porezno priznate stope amortizacije mogu se udvostručiti i to je maksimum koji se priznaje kao porezno priznat trošak.³⁶

Ako je svota amortizacije dobivena primjenom onih metoda i amortizacijskih stopa koje nisu porezno dopuštene veća, što rezultira iskazivanjem manjeg dobitka, tada je potrebno utvrditi razliku u odnosu na onu amortizaciju obračunanu po porezno dopuštenoj metodi i stopama te uvećati osnovicu poreza na dobit.

Ako je pak svota amortizacije koja je dobivena primjenom one metode i amortizacijskih stopa koje nisu porezno dopuštene manja od amortizacije koju bismo dobili uz primjenu najviših dopuštenih stopa te porezno dopuštene amortizacije, tada je tako dobivena amortizacija predmet evidentiranja u računovodstvenoj bilanci, tj. nema nikakvih korekcija osnovice poreza na dobit. Što znači da se iznos obračunane amortizacije smatra porezno priznatim rashodom.

Na području amortizacije može se voditi aktivna računovodstvena politika i to na sljedećim područjima:³⁷

1. mogućnost izbora korisnog vijeka trajanja nekog sredstva, odnosno stopa amortizacije,
2. mogućnost izbora različitih metoda amortizacije,
3. mogućnost izbora amortizacije prema određenom predmetu i to pojedinačno ili skupno.

Menadžment poduzeća ima zadatak i odgovornost pri izboru metode obračuna amortizacije dugotrajnih resursa poduzeća. Na raspolaganju mu stoje različite metode. U ovom djelu

³⁶ Narodne novine (2016): Zakon o porezu na dobit, Narodne novine d.d., Zagreb, br. 115/16

³⁷ Ramljak, B. (1999): Računovodstvene politike u malim poduzećima, Doktorska disertacija, Sveučilište u Splitu, EFST, Split, str. 156

rada navest će se sve metode amortizacije koje su na raspolaganju menadžmentu i njihov utjecaj na financijski položaj odnosno financijski rezultata poduzeća. U teoriji, a i u praksi poznate su dvije osnovne metode amortizacije:

- **vremenska,**
- **funkcionalna.**

Za vremensku metodu amortizacije odlučujući faktor je predvidivi vijek trajanja nematerijalne i materijalne imovine. Osnovne vremenske metode amortizacije su:

- **linearna,**
- **degresivna,**
- **progresivna.**

Linearna se metoda primjenjuje uvijek kad je korist od dugotrajne imovine za poduzetnika jednaka u svim godinama vijeka trajanja. Ta se metoda upotrebljava za većinu predmeta dugotrajne imovine, a ostale se metode upotrebljavaju samo kad je potpuno jasno da korist od imovine pritječe poduzetniku na drugačiji način.³⁸

Linearna metoda amortizacije pretpostavlja da se stalna imovina u vijeku trajanja ravnomjerno troši, pa se stoga trošak amortizacije raspoređuje na podjednake godišnje iznose. U ovom obračunu osnovica za obračun amortizacije i stopa amortizacije ostaju nepromijenjene u razdoblju predvidivog vijeka trajanja. Troškovi će biti ravnomjerni pa će i trošak amortizacije ravnomjerno teretiti prihod. Ova metoda je najjednostavnija za primjenu.

Degresivna metoda amortizacije spada u ubrzane metode amortizacije. Ona se upotrebljava kad je pritjecanje koristi od imovine na početku veće, a kasnije manje. Pretpostavlja da se svota amortizacije smanjuje tijekom vijeka uporabe imovine, što znači da se dugotrajna imovina najviše troši u prvim godinama upotrebe, pa je za tu metodu i trošak amortizacije u prvim godinama najviši, dok je najniži trošak u zadnjoj godini vijeka uporabe.

³⁸ Belak, V. (2009): Računovodstvo dugotrajne materijalne imovine prema HSFI/MSFI i novi računovodstveni postupci, Belak Excellens d.o.o., Zagreb, str. 79.

Progresivna metoda obračuna amortizacije u prvoj godini vijeka uporabe ima najmanji iznos amortizacije (određen stopom amortizacije), a kasnije taj iznos raste. Ova metoda koristi se u trgovačkim društvima za postrojenja i opremu kod kojih se očekuje da će proizvodnja rasti, što znači da će proizvodnja, tj. korištenje i trošenje tih sredstava u prvoj godini biti relativno nisko, a kasnije će se povećavati. Ova metoda ima malo značenje u praksi i malo je zastupljena.

Za razliku od vremenskih metoda **funkcionalna se metoda amortizacije** temelji na stupnju korištenja stalne imovine. Ona se može primijeniti onda kad se trošenje imovine može iskazati u naturalnim jedinicama (sati rada stroja, prijeđeni kilometri, proizvedena količina i sl.). Stoga se ta metoda naziva još i metoda amortizacije prema učinku. Kod te metode godišnja se amortizacija izračunava tako da se nabavna vrijednost stavi u odnos s procijenjenim godišnjim učinkom izraženim u naturalnim jedinicama.

Poduzeće treba odabrati onu metodu amortizacije koja najbolje odražava očekivano iskorištenje ekonomskih koristi od imovine koja se amortizira. Odabrana metoda primjenjuje se konzistentno tijekom vijeka trajanja, osim ako se izmijene očekivani uvjeti koji određuju vijek trajanja. Poduzeće će dužno najmanje jednom godišnje preispitati predviđeni vijek trajanja i parametre koji ga određuju. Ako u međuvremenu dođe do promjene tih parametara, promjene se neće smatrati promjenom računovodstvene politike, već promjenom računovodstvene procjene.

Uporabom različitih metoda amortizacije dolazi se do različitih iznosa svota amortizacije no ukupna svota amortizacije za cijeli vijek uporabe je ista. Ovisno o izboru amortizacije, može se utjecati na financijski položaj i uspješnost trgovačkog društva no dugoročno takav utjecaj ne postoji. U nastavku će se analizirati kako različite metode obračuna amortizacije utječu na uspješnost poslovanja i financijski položaj poduzeća.

Primjer: Poduzeće je nabavilo stroj za proizvodnju kutija. Nabavna vrijednost stroja je 100.000,00 kn. Procijenjeni korisni vijek trajanja je 4 godine. Pretpostavit ćemo da je bruto dobitak poduzeća prije utvrđivanja troška amortizacije 200.000,00 kn.

Tablica 3: Usporedba obračuna amortizacije uz primjenu linearne, degresivne i progresivne metode

Godina	Linearna metoda obračuna amortizacije	Degresivna metoda obračuna amortizacije	Progresivna metoda obračuna amortizacije
1.	2.	3.	4.
1.	25.000,00	40.000,00	10.000,00
2.	25.000,00	30.000,00	20.000,00
3.	25.000,00	20.000,00	30.000,00
4.	25.000,00	10.000,00	40.000,00
UKUPNO	100.000,00	100.000,00	100.000,00

Izvor: Izrada autora

Iz tablice se uočava da su kod linearne metode stopa i iznos amortizacije isti tijekom cijelog korisnog vijeka trajanja. Kod progresivne se metode stopa i iznos amortizacije godine u godinu povećavaju, a kod degresivne se metode stopa i iznos amortizacije iz godine u godinu smanjuje.

Tablica 4: Račun dobiti i gubitka u 1. obračunskom razdoblju

Naziv	Linearna metoda obračuna amortizacije	Degresivna metoda obračuna amortizacije	Progresivna metoda obračuna amortizacije
1	2	3	4
Ukupni prihodi	200.000,00	200.000,00	200.000,00
Ukupni rashodi	125.000,00	140.000,00	110.000,00
1. Amortizacija	25.000,00	40.000,00	10.000,00
2. Ostali rashodi	100.000,00	100.000,00	100.000,00
Dobit prije oporezivanja	75.000,00	60.000,00	90.000,00

Izvor: Izrada autora

Iz primjera je vidljivo kako različite metode obračuna amortizacije imaju različite učinke na konačni financijski rezultat poslovanja poduzeća na kraju prvog obračunskog razdoblja. Ukoliko je iznos obračunate amortizacije veći, poduzeće će ostvariti manju dobit, a samim time imat će i manju obvezu za porez na dobit.

U velikom broju slučajeva menadžment se odlučuje za linearnu metodu obračuna amortizacije kako bi alokacija troškova bila ravnomjerna tijekom obračunskih razdoblja bez dodatnih opterećenja za poreznu osnovicu poreza na dobit, zanemarujući vrlo bitne elemente u iskazivanju realnih troškova amortizacije i ekonomskog trošenja sredstva. Na temelju prethodnih određenja može se zaključiti kako računovodstvena politika amortizacije treba

biti u funkciji donošenja poslovnih odluka, budući se istima utječe na financijski položaj poduzeća.

3.6.2. Računovodstvene politike na području zaliha

Zalihe predstavljaju dio tekuće imovine (aktive) tvrtke koja se koristi u poslovnim operacijama za proizvodnju ili prodaju.³⁹ Odnosno, zalihe predstavljaju znatan dio imovine mnogih poduzeća. S obzirom na zastupljenost te vrste imovine u ukupnoj imovini poduzeća, njihov utjecaj biti će značajan i u financijskim izvještajima, te će kao takvi utjecati, kako na financijski položaj, tako i na uspješnost poslovanja poduzeća. Do posebnog izražaja dolaze u onim poduzećima koja se bave proizvođačkom djelatnošću, gdje je potrebno računovodstveno obuhvatiti sirovine i materijal, utrošak materijala u proizvodnji i prodaju gotovih proizvoda.⁴⁰

Računovodstveno vrednovanje zaliha uređuju Međunarodni standardi financijskog izvještavanja te Hrvatski standardi financijskog izvještavanja. Naime, veliki poduzetnici obvezni su primjenjivati MRS 2 – Zalihe u kojem su propisane odgovarajuće metode i načini vrednovanja zaliha te potrebna objavljivanja u vezi sa zalihama. Mikro, mala i srednja trgovačka društva za obračun vrijednosti zaliha primjenjuju HSFI 10 – Zalihe.

Prema MRS-u 2 i HSFI-iju 10 zalihe su definirane kao imovina:

- koja se drži za prodaju u redovnom tijeku poslovanja,
- u procesu proizvodnje za takvu prodaju, ili
- u obliku materijala ili dijelova zaliha koji će biti utrošeni u procesu proizvodnje ili u postupku pružanja usluga.

Drugim riječima, pod zalihama se podrazumijevaju zalihe sirovina i materijala, rezervnih dijelova, ambalaže, auto guma i sitnog inventara koje se knjiže na razredu 3 te zalihe nedovršene proizvodnje, poluproizvoda, gotovih proizvoda i trgovačke robe koje se knjiže na razredu 6.

³⁹ Belak, V. (1996): Računovodstvo I revizija zaliha, Primjena MRS 2 s primjerima knjiženja u sustavu poreza na dodanu vrijednost, Faber & Zgombić, Plus, Zagreb, str. 7

⁴⁰ Ramljak, B. (1999): Računovodstvene politike u malim poduzećima, doktorska disertacija, Split, str 169.

Kada je riječ o zalihama, jedan od bitnih problema odnosi se na pitanje mjerenja odnosno procjene zaliha. Pri početnom vrednovanju zalihe treba mjeriti po trošku nabave (nabavna vrijednost zaliha), a nakon početnog priznanja zalihe treba mjeriti:

- po **trošku nabave** ili
- po **neto utrživoj vrijednosti**,

ovisno o tome što je niže.

Dakle, primjenjuje se načelo opreznosti. Pritom se pod **neto utrživom vrijednosti** podrazumijeva procijenjena prodajna cijena u tijeku redovitog poslovanja umanjena za procijenjene troškove dovršenja i procijenjene troškove koji su nužni za obavljanje prodaje.

Troškovi nabave obuhvaćaju sve troškove kupnje (kupovna cijena uvećana za zavisne troškove), troškove konverzije (troškovi izravnog rada, fiksni i varijabilni opći troškovi proizvodnje) i druge troškove koji su nastali prilikom dovođenja zaliha na sadašnju lokaciju i sadašnje stanje.

U trošak nabave zaliha mogu se pod određenim uvjetima uključiti i troškovi posudbe. Naime, troškovi posudbe mogu povećavati nabavnu vrijednost zaliha samo ako je riječ o kvalificiranom sredstvu – zalihama. Kvalificirano sredstvo je ono kojem je potrebno dulje razdoblje kako bi bilo spremno za uporabu, kao npr. izgradnja građevinskog objekta koji je za prodaju i tome slično. Troškovi koji se ne priznaju u troškove zaliha priznaju se kao rashod razdoblja u kojem su nastali.

Problemi u svezi s računovodstvenom evidencijom zaliha javljaju se u trenutku utroška zaliha. Pri tome se postavlja pitanje kako će utrošak, odnosno izlazak sa zaliha biti evidentiran. Utrošak može biti ponderiran različitim ulaznim cijenama (prva ulazna cijena može biti jednaka prvoj izlaznoj cijeni) ili se kao kriterij vrednovanja utroška uzima prosječna cijena. Zavisno od kriterija, odnosno cijene koju uzimamo kao kriterij vrednovanja, razlikovat će se i metode obračuna troška. Odnosno, možemo reći kako se u okviru računovodstvenih politika može odlučiti žele li se vrednovati zalihe po:

- **metodi FIFO (FIRST –IN, FIRST OUT) ili**
- **metodi prosječnih ponderiranih cijena.**

Druge metode vrednovanja zaliha, kao što su **LIFO**, **HIFO**, **NIFO** i slično, koje su u prethodnim godinama bile dopuštene kao alternativni postupak obračuna troškova zaliha,

nisu dopuštene za uporabu u trgovačkim društvima koja su obvezna primjenjivati zahtjeve standarda.

Metoda FIFO (first in, first out) temelji se na određivanju cijena troška nabave (nabavne cijene) za utrošak sirovina i materijala prema redoslijedu dospijeća nabave. Prema ovoj metodi utrošak sirovina i materijala evidentira se po prvoj nabavnoj cijeni sve dok se ne utroši ukupna količina nabavljena po toj cijeni.⁴¹ Nakon toga prelazi se na sljedeću nabavnu cijenu prema redoslijedu dospijeća nabave i tako dalje. FIFO metoda obračuna zaliha zapravo se temelji na fizičkom tijeku ulaza, odnosno nabave zaliha ne uzimajući u obzir visinu cijene tih zaliha i hoće li te zalihe biti utrošene tim redoslijedom. Dakle, iz toga razloga postoji pretpostavka da se predmeti zaliha koji su prvo kupljeni prvi i prodaju, a prema tome preostali predmeti zaliha na kraju razdoblja su oni koji su posljednji kupljeni ili proizvedeni. Prema tome, rezultat koji će se pojaviti primjenom te metode, izražen kroz visinu troškova ili rashoda i zaliha na kraju razdoblja ovisi o tome rastu li ili padaju troškovi nabave zaliha. Ukoliko se pojavi deflacija ili pad troškova nabave, efekti FIFO metode mogu biti suprotni efektima koji nastaju u uvjetima umjerene inflacije.

Prednost FIFO metode je u tome da ona prikazuje vrijednost zaliha na kraju najpribližnije tekućim troškovima nabavke zaliha, jer su one vrednovane po posljednjim (višim) cijenama. To naročito dolazi do izražaja kod velikog obrtaja zaliha. U tom slučaju vrijednost zaliha na kraju približno odgovara zamjenskim troškovima zaliha.

Nedostatak FIFO metode sastoji se u tome što će troškovi za prodano, u pravilu biti niži od zamjenskih troškova zaliha, pa neće u potpunosti biti nadoknađeni iz prihoda. Relativno stari (raniji) troškovi zaliha sučeljavaju se s prihodom koji je približniji tekućem prihodu i tako stvaraju veliku razliku u bruto i neto profitu, odnosno prikazuju nerealno visoki profit na koji se plaća porez. To najčešće dolazi do izražaja u dugotrajnim proizvodnjama ili kod zaliha sa vrlo sporim obrtajem. Osim toga, u inflacijskim uvjetima troškovi su znatno podcijenjeni a samim time je i finansijski rezultat previsok tj. nerealno je prikazan.

Temeljni obrasci za obračun zaliha po FIFO metodi su sljedeći:

➤ **Troškovi zaliha** = količina x cijena (po redoslijedu kojim se nabavljaju),

⁴¹ Belak, V. (1996) : Računovodstvo i revizija zaliha, Faber & Zgombić plus, I. Izdanje, Zagreb, str. 154

- **Troškovi obračunanih zaliha** = zalihe na početku + nabave – zalihe na kraju,
- **Zalihe na kraju** = zalihe na početku + nabave – troškovi obračunatih zaliha.

Obračun zaliha se može provoditi kontinuirano i periodično. **Kontinuirani obračun zaliha** se provodi tako da se prilikom svakog utroška zaliha, te zalihe nakon obračuna odbiju od raspoloživih zaliha. **Periodični obračun zaliha** se provodi tako da se utvrdi kolika je vrijednost zaliha bila raspoloživa za utrošak i od nje se odbije vrijednost zaliha na kraju obračunskog razdoblja. Rezultati obračuna po kontinuiranom i periodičnom obračunu su identični.

Primjena metode prosječnog ponderiranog troška podrazumijeva da se trošak zaliha izračunava primjenom cijene koja se dobije tako da se ukupna vrijednost zaliha podijeli s ukupnom količinom zaliha. Tako utvrđena prosječna ponderirana cijena pomnožena s količinom utrošenih zaliha predstavlja trošak zaliha. U situaciji kad se nabavne cijene mijenjaju, svaka nova nabava odredit će i novu prosječnu cijenu za obračun utroška ili prodaju zaliha. Međutim, potrebno je istaknuti kako se obračun zaliha po metodi prosječne ponderirane cijene može izvoditi kontinuirano ili periodično.

Kontinuirani obračun se obavlja tako da se nakon svake nabave utvrđuje prosječna ponderirana nabavna cijena zaliha raspoloživih za utrošak, a potrošene zalihe se razdužuju prema toj prosječnoj cijeni. Vrijednost potrošenih odbija se od vrijednosti zaliha raspoloživih za utrošak i tako u krug. Zalihe na kraju se vrednuju po zadnjoj prosječnoj ponderiranoj cijeni te s tom cijenom ulaze u novu godinu kao početne zalihe.⁴²

Periodični obračun izvodi se tako da se utvrdi prosječna ponderirana cijena zaliha ukupno raspoloživih za utrošak. Nakon toga potrebno je utvrditi količinu zaliha na kraju razdoblja te pomnožiti s ranije utvrđenom prosječnom ponderiranom cijenom kako bi se dobila nabavna vrijednost zaliha na kraju. Kada se tu dobivenu vrijednost zaliha na kraju odbije od ukupne nabavne vrijednosti raspoložive za utrošak dobije se nabavna vrijednost utrošenih zaliha

⁴² Belak, V. (2006): Profesionalno računovodstvo: prema MSFI i hrvatskim poreznim propisima, Zgombić & Partneri, Zagreb, str. 324

prema prosječnoj ponderiranoj cijeni. Kako bi se dobila vrijednost zaliha raspoloživih za utrošak potrebno je zbrojiti početno stanje zaliha i vrijednost svih novonabavljenih količina. Pritom, kontinuirani i periodični obračun daju bitno različite rezultate vezane uz troškove i vrijednosti zaliha na kraju, o čemu treba posebno voditi računa.

Najveća **prednost** metode ponderiranih prosječnih cijena je u jednostavnosti primjene u praksi. Isto tako jednostavna je za programiranje i za upotrebu od strane korisnika.

Međutim, svoj **nedostatak** pokazuje u uvjetima rasta cijena jer će tada uprosječene cijene biti niže od zamjenskih troškova nabave zaliha. To posebno dolazi do izražaja u periodičnom sustavu obračuna. Upotrebljavajući prosječne cijene umjesto tekućih cijena može se doći do nerealnih zaključaka u odnosu na tekuće troškove nabave zaliha.

Što se tiče tehnike za mjerenje troška zaliha, MRS 2 i HSFI 10 uređuju:

- **metodu standardnog troška**
- **metodu trgovine na malo te**
- **metodu specifične identifikacije.**

Metoda standardnog troška uzima u obzir uobičajene količine materijala i dijelova zaliha, rada, uobičajenu učinkovitost i iskorištenost kapaciteta. Oni se redovito preispituju i po potrebi mijenjaju u odnosu na postojeće uvjete. Metoda standardnog troška se može koristiti kao tehnika mjerenja troškova zaliha pod uvjetom da su rezultati u vrijednosti zaliha u bilanci i troškova za prodano u bilanci i računu dobiti i gubitka približni trošku, odnosno ako nema znatne razlike između stvarnih i standardnih troškova. Ako postoji razlika, vrijednost zaliha treba uskladiti na razinu stvarnih troškova. U slučaju kad su stvarni troškovi manji od standardnih imamo pozitivna odstupanja, a u slučaju kad su stvarni troškovi veći od standardnih imamo negativna odstupanja.

Metoda trgovine na malo često se koristi u trgovini na malo za mjerenje zaliha velikog broja artikala koji se brzo mijenjaju i koji imaju slične marže, zbog čega nije praktično koristiti druge metode utvrđivanja troška. Trošak ovih zaliha određuje se tako da se prodajna vrijednost zaliha umanjuje za odgovarajući postotak bruto marže. Postotak koji se koristi

uzima u obzir zalihe čija cijena je snižena ispod njihove izvorne prodajne cijene. Često se koristi prosječan postotak za svaki odjel prodaje na malo.⁴³

Metodom specifične identifikacije specifični troškovi pridodaju se pojedinim radnim nalogima i za njih ostaju vezani sve do konačnog obračuna troškova za prodano. Koristi se za troškove predmeta zaliha:

1. koji nisu redovito međusobno razmjenjivi,
2. za proizvode i odvojene robe,
3. za usluge odvojene za posebne projekte.

Ova metoda može se koristiti u proizvodnim djelatnostima (strojogradnja, brodogradnja) i trgovini na malo (prodaja unikatnih proizvoda).

U dugoročnom razdoblju primjena određenih metoda obračuna zaliha i troškova materijala nema utjecaja na rezultat. Kratkoročno, međutim, primjena raznih metoda može bitno utjecati na rezultat poslovanja. Razlika u rezultatu primjene pojedinih metoda osobito dolazi do izražaja pri promjeni metoda obračuna iz razdoblja u razdoblje. U takvim su okolnostima razumljive odrednice međunarodnih računovodstvenih standarda po kojima svaku promjenu računovodstvenih politika treba objaviti i kvantificirati njihov utjecaj na sadašnje i buduće rezultate.

U primjeru će biti prikazane računovodstvene politike vezane uz zalihe, tj. prikazat će se primjena FIFO metode i PPC metode. Svaka od tih metoda daje različite efekte na visinu troškova (u računu dobiti i gubitka) kao i na vrijednost zaliha (u bilanci), što je posebno izraženo u nestabilnim privredama.

Primjer: Društvo XYX d.o.o. raspolagalo je tijekom 2012. godine zalihama sirovina X:

- početno je stanje 100 komada, nabavna vrijednost 40.000,00 kn,
- 10.04. utrošeno je u proizvodnji 50 komada,
- 15.6. kupljeno 70 komada, nabavna vrijednost 42.000,00 kn,
- 17.9. utrošeno je u proizvodnji 60 komada,
- 20.10. nabavljeno je 40 komada, nabavna vrijednost 32.000,00 kn,

⁴³ Ramljak, B. (2016): Računovodstvo troškova, nastavni materijali, Sveučilište u Splitu, Ekonomski fakultet Split

- 30.11. utrošeno je u proizvodnji 90 komada,
- 10.1.2013. utrošeno je u proizvodnji 10 komada.

Navedene promjene na zalihama sirovina i materijala prikazat će se na računima materijalnog i financijskog knjigovodstva, uz primjenu FIFO i PPC metode.

Tablica 5: Obračun zaliha uz primjenu FIFO metode

Datum	OPIS	KOLIČINA			CIJENA	VRIJEDNOST		
		Ulaz	Izlaz	Stanje		Duguje	Potražuje	Saldo
1.1	početno stanje	100		100	400,00	40.000,00		40.000,00
10.4.	utrošeno u proizvodnji		50	50	400,00		20.000,00	20.000,00
15.6.	nabavljeno	70		120	600,00	42.000,00		62.000,00
17.9.	utrošeno u proizvodnji		50	70	400,00		20.000,00	42.000,00
			10	60	600,00		6.000,00	36.000,00
20.10.	nabavljeno	40		100	800,00	32.000,00		68.000,00
30.11	utrošeno u proizvodnji							
	1) 60*600 kn		60	40	600,00		36.000,00	32.000,00
	2) 30*800 kn		30	10	800,00		24.000,00	8.000,00
	UKUPNO 31.12.2013.	210	200	10	-	114.000,00	106.000,00	8.000,00
10.1.	utrošeno u proizvodnji		10	-	800,00		8.000,00	0,00

Izvor: Švigir, A. (2009):Računovodstvene politike i njihov utjecaj na poslovni i porezni rezultat, Računovodstvo, revizija i financije, str. 29

Iz prethodne tablice možemo zaključiti kako se u vrijednosnom smislu skladište razdužuje za 106.000,00 kn u 2012. godini. S obzirom na to da je nabavljeno robe u svoti od 104.000,00 kn, možemo zaključiti da saldo zaliha na kraju 2012.godine iznosi 8.000,00 kn. U sljedećoj tablici prikazan je obračun zaliha uz primjenu metode ponderiranih prosječnih troškova.

Tablica 6: Obračun zaliha uz primjenu metode ponderiranih prosječnih troškova

Datum	OPIS	KOLIČINA			CIJENA	VRIJEDNOST		
		Ulaz	Izlaz	Stanje		Duguje	Potražuje	Saldo
1.1	početno stanje	100		100	400,00	40.000,00		40.000,00
10.4.	utrošeno u proizvodnji		50	50	400,00		20.000,00	20.000,00
15.6.	Nabavljeno	70		120	600,00	42.000,00		62.000,00

17.9.	utrošeno u proizvodnji		60	60	516,67		31.000,00	31.000,00
20.10.	Nabavljeno	40		100	800,00	32.000,00		63.000,00
30.11.	utrošeno u proizvodnji		90	10	630,00		56.700,00	6.300,00
	UKUPNO 31.12.2013.	210	200	10	-	114.000,0	107.700,0	6.300,00
						0	0	
10.1.	utrošeno u proizvodnji		10	-	630,00		6.300,00	0,00

Izvor: Švigir, A. (2009):Računovodstvene politike i njihov utjecaj na poslovni i porezni rezultat, Računovodstvo, revizija i financije, str. 29

Primjenom metode prosječne ponderirane cijene, u vrijednosnom smislu skladište se razdužuje za 107.700,00 kn u 2012. godini. S obzirom na to da je nabavljeno robe u svoti od 114.000,00 kn, možemo zaključiti da saldo zaliha na kraju 2012.godine iznosi 6.300,00 kn.

Ako usporedimo rezultate FIFO i PPC metode dolazimo do zaključka da kratkoročno gledano dolazi do učinaka u bilanci i računu dobiti i gubitka. To nam najbolje predočava sljedeći prikaz kretanja zaliha kroz 2012. godinu.

Tablica 7: Usporedni prikaz obračuna zaliha primjenom FIFO metode i PPC metode tijekom 2012. godine

Metode	FIFO	PONDERIRANA PROSJEČNA CIJENA
Pozicija		
Zalihe	8.000,00	6.300,00
Troškovi	106.000,00	107.700,00
UKUPNO	114.000,00	114.000,00

Izvor: Švigir, A. (2009):Računovodstvene politike i njihov utjecaj na poslovni i porezni rezultat, Računovodstvo, revizija i financije, str. 30

Iz prikazanog primjera možemo zaključiti da ako se poduzeće u okviru računovodstvenih politika odluči za primjenu metode utroška zaliha po prosječnim ponderiranim cijenama, tada će imati manje zaliha i veće troškove u odnosu na FIFO metodu. U kratkoročnom razdoblju iskazat će se manji poslovni i porezni rezultat u odnosu na rezultat koji bi bio ostvaren da se u okviru računovodstvenih politika odlučilo za primjenu metode obračuna zaliha po FIFO metodi. U slučaju da se poduzeće odlučilo za FIFO metodu u uvjetima umjerenog rasta cijena, imat će najveće zalihe i najmanje troškove u odnosu ostale metode. Ali vrijedni i obrnuto, u uvjetima deflacije, imat ćemo najmanje zalihe i najveće troškove u odnosu na ostale metode. Navedeni učinci vrijede samo u kratkoročnoj vremenskoj

dimenziji. Dugoročno gledano, kada su sve zalihe utrošeno, učinaka neće biti. To nam je prikazano na sljedećoj tablici.

Tablica 8: Usporedni prikaz obračuna zaliha primjenom FIFO metode i PPC metode tijekom 2013. godine

Metode	FIFO	PONDERIRANA PROSJEČNA CIJENA
Pozicija		
Zalihe	0,00	0,00
Troškovi	8.000,00	8.000,00

Izvor: Švigir, A. (2009): Računovodstvene politike i njihov utjecaj na poslovni i porezni rezultat, Računovodstvo, revizija i financije, str. 30

Kada su sve zalihe potrošene, trošak utrošenih zaliha jednak je kod obračuna, neovisno o metodi koja se koristi. Isto tako, ako bi cijena stalno bila ista i ako se ne bi mijenjala, rezultat bi bio jednak, neovisno o metodi koju je poduzeće u svojim računovodstvenim politikama odredilo.

3.6.3. Računovodstvene politike na području rezerviranja

Za trgovačka društva koja primjenjuju Međunarodne standarde financijskog izvješćivanja obvezna je primjena MRS-a 37 – Rezerviranja, nepredvidive obveze i nepredvidiva imovina, dok za mikro, mala i srednja društva nema posebnog standarda koji obrađuje to područje nego se u HSFI-ju 14 – Vremenska razgraničenja spominje i problem rezerviranja. Problem rezerviranja obrađen je i u HSFI-ju 16 – Rashod.

Pod pojmom **rezerviranja** razumijevaju se rezerviranja neodređene svote ili neodređenog vremena. Na temelju navedenoga može se zaključiti da se pod rezerviranjem podrazumijeva svota troška koja tereti sadašnji račun dobitka i gubitka zbog nastalog događaja koji će prouzročiti izdatke u budućim razdobljima i čija se svota ne može odrediti s potpunom točnošću, nego je treba procijeniti društvo. Prema nadležnom MRS – 37 rezerviranja se priznaje kao rashod:

- u slučaju kada društvo ima sadašnju obvezu proizišlu iz prethodnih događaja
- ako je vjerojatno da će podmirenje obveza zahtijevati odljev imovine društva
- ako se svota rezerviranja može pouzdano procijeniti.

Priznavanje, tj. uvrštavanje rezerviranja kao troška u financijskim izvješćima obavlja se u skladu s računovodstvenim politikama trgovačkog društva bez obzira na činjenicu jesu li porezno priznata ili nisu. Prema Zakonu o porezu na dobit, porezno priznata rezerviranja su:

- rezerviranja za troškove u jamstvenom roku,
- rezerviranja za troškove po pokrenutim sudskim procesima,
- rezerviranja za troškove obavljanja prirodnih bogatstava,
- rezerviranja za otpremnine,
- rezerviranja kod banaka za rizike potencijalnih gubitaka,
- rezerviranja kod osiguravajućih društava.⁴⁴

Rezerviranja koja nisu porezno priznati rashod, su sva ona koja nisu navedena kao porezno priznati rashod a najčešće se javljaju kao:

- rezerviranja za štetne ugovore,
- rezerviranja za restrukturiranje poduzeća,
- rezerviranja za troškove investicijskog održavanja ili velike popravke itd.

Prethodno navedena rezerviranja koja nisu priznata u porezom smislu, neutralna su u odnosu na poreznu osnovicu, tj. bila rezerviranja proknjižena ili ne, plaća se jednaki porez, dok rezerviranja koja se mogu priznati kao rashodi i za porezne svrhe smanjuju poreznu osnovicu odnosno plaćanje poreza na dobitak.

U posljednje vrijeme, posebno značenje imaju dugoročna rezerviranja za rizike i troškove. Dugoročna rezerviranja stvaraju se za neizvjesne troškove koji mogu uslijediti kasnije, a odnose se na sadašnje učinke kao i na gubitke kod nesigurnih poslova. Dugoročnim rezerviranjima menadžment poduzeća može provoditi takvu politiku kojom direktno utječe na visinu troškova, a to znači i na visinu dobiti pojedinih obračunskih razdoblja. To znači da svota kao i vrijeme koje će biti podloga za evidenciju dugoročnih rezerviranja u poslovnim knjigama zavisi od prosudbe samog menadžmenta. Prosudba se vrši na temelju postojećeg iskustva te je podložna subjektivnosti. S obzirom na to, nadzire se mogućnost zlouporabe, namjernog iskrivljavanja financijskog rezultata.

Kao jedan od primjera navodi se **pojam izgladivanje zarade**. Preko lažnih ili agresivnih rezerviranja stvaraju se rezerve koje se realiziraju njihovim prihodovanjem u kriznim

⁴⁴ Narodne novine (2016): Zakon o porezu na dobit, Narodne novine d.d., Zagreb, br. 115/16.

godinama tvrtke. Agresivnim pristupom utvrđivanja troška rezerviranja povećamo troškove rezerviranja u tekućoj godini te se time stvara obveza za dugoročna rezerviranja. Ukidanjem neiskorištenih rezerviranja u idućim godinama priznaju se prihodi čime se povećava neto dobit tog razdoblja. Ovim postupkom prihod se prebacuje iz dobre u lošu godinu i skrivaju se potencijalni gubici.

Kratkoročno gledano, to je pozicija koja snažno utječe na visinu dobiti obračunskog razdoblja, no gledano na duži rok ipak se radi samo o odgođenim dobitima, a samim time i o odgođenim porezima. To ne pretpostavlja namjerno iskrivljavanje financijskog rezultata, odnosno nije riječ o izgladivanju dobiti, već je riječ o eventualnom odgađanju za buduća obračunska razdoblja.

U sljedećem primjeru nastoji se prikazati kako u kratkoročnom razdoblju, menadžment poduzeća određenom politikom rezerviranja može utjecati na visinu troškova u tekućem razdoblju odnosno na visinu ostvarene dobiti. Odnosno, prikazat će se kako procijenjeni iznos rezerviranja utječe na poslovni i porezni rezultat poduzeća

Primjer: Poduzeće “X” prodalo je gotovih proizvoda u vrijednosti 500.000 uz garantni rok 2 godine. Menadžment je procijenio da će troškovi popravaka u garantnom roku iznositi:

- a) 1% prodajne vrijednosti,
- b) 5% prodajne vrijednosti,
- c) 10% prodajne vrijednosti.

Ostali troškovi poslovanja iznose 400.000.

Tablica 9: Prikaz financijskog rezultata za različite procjene rezerviranja

OPIS	Procjena rezerviranja za rizike i troškove		
	1% prodajne vrijednosti	5% prodajne vrijednosti	10% prodajne vrijednosti
UKUPNI PRIHOD	500.000,00	500.000,00	500.000,00
UKUPNI RASHOD	405.000,00	425.000,00	450.000,00
Troškovi rezerviranja	5.000,00	25.000,00	50.000,00
Ostali troškovi poslovanja	400.000,00	400.000,00	400.000,00
DOBIT PRIJE POREZA	95.000,00	75.000,00	50.000,00
POREZ NA DOBIT	17.100,00	13.500,00	9.000,00
NETO DOBIT	77.900,00	61.500,00	41.000,00

Izvor: Izrada autora

U našem primjeru, kada se rezerviranja za troškove u jamstvenom roku procjenjuju na 1% od ostvarene prodaje neto dobit iznosi 77.900,00 kn, a porezna obveza je 17.100,00 Kn. U situaciji

kada se rezerviranja procjene na 5%, neto dobit iznosi 61.500,00 kn, a porezna obveza 13.500,00 kn. Kada menadžment poduzeća rezerviranja procjeni na 10%, neto dobit iznosi 41.000,00 kn, a porezna obveza 9.000,00 kn.

Prema tome, možemo zaključiti kako računovodstvenim politikama na području dugoročnih rezerviranja, u kontekstu kraćeg razdoblja, može se znatno utjecati na visinu financijskog rezultata, a samim time i na porezno opterećenje. Financijski rezultat se ovisno o iznosu troška garancije korigira, tj. financijski rezultat se dodatno umanjuje. Iznos tako dobivenog rezultat, u pravilu, umanjuje poreznu osnovicu, a time i porezno opterećenje tekućeg razdoblja.

Po nastanku stvarnih troškova popravaka provodi se neutralizacija knjiženog iznosa troška garancija. Neutralizacija se vrši prihodovanjem za iznos stvarno nastalog troška (sve do raspoloživog rezerviranog iznosa). Ukoliko u predviđenom roku ne nastanu stvarni troškovi, iznos rezerviranja se također treba neutralizirati. U tom slučaju dugoročna rezerviranja nisu ništa drugo nego instrument smanjenja dobiti (porezne osnovice) tekućeg razdoblja, odnosno instrument priznavanja dobiti za buduće razdoblje.

3.6.4. Računovodstvene politike na području priznavanja prihoda i otpisa potraživanja

Prihod je povećanje ekonomske koristi tijekom obračunskog razdoblja u obliku priljeva ili povećanja imovine ili smanjenja obveza, kada ti priljevi imaju za posljedicu povećanje kapitala. Prihodi se mogu podijeliti na

- **poslovni prihodi** (od prodaje proizvoda, roba i usluga; od najma i dr.)
- **financijski prihodi** (kamate, pozitivne tečajne razlike, dividende i dr.)
- **izvanredni (ostali) prihodi** (od prodaje dugotrajne materijalne imovine, značajni inventurni viškovi i dr.)

Osnovno pitanje u računovodstvu je koji uvjeti moraju biti ispunjeni da bi društvo moglo utvrditi i priznati prihode u svojim poslovnim knjigama. Prihod se priznaje:

- kad je vjerojatno da će buduće ekonomske koristi pritijecati u subjekt te
- kad se te koristi mogu pouzdano mjeriti.

Priznavanje prihoda temelji se na osnovnoj računovodstvenoj pretpostavci načela nastanka događaja koje se odnosi na priznavanje prihoda u trenutku njihova nastanka, a ne onda kad je uslijedio stvarni primitak. Ovo načelo može ponekad izazivati problema budući da

informacije dobivene na taj način često nisu u skladu sa stvarnim mogućnostima. Čest je slučaj da mali poduzetnici ulaze u poslove s partnerima koje prije ne provjere, pa im naplata potraživanja postaje upitna.

Na temelju prethodnog možemo zaključiti kako je problematika priznavanja prihoda vrlo važno a ujedno i vrlo složeno pitanje računovodstvene regulative. Posebno zbog toga što prihodi čine jednu od temeljnih komponenti u utvrđivanju financijskog rezultata.

Kada se ishod transakcije koja obuhvaća pružanje usluga ne može pouzdano utvrditi prihod se priznaje samo u visini priznatih rashoda koji se mogu nadoknaditi. Već je spomenuto da je jedan od uvjeta za priznavanje prihoda vjerojatnost naplate navedenog prihoda, te je logično za pretpostaviti da ako se navedeni uvjet ne ispuni da društvo nema temelj za priznavanje prihoda. Navedene prihode treba odgoditi kroz bilančnu poziciju odgođenih prihoda te se može zaključiti da na poslovni rezultat utječe i procjena vjerojatnosti pritjecanja ekonomskih koristi od transakcija. Navedi slučaj nastaje kad prije evidentiranja prihoda u poslovnim knjigama društvo ima saznanja da ekonomske koristi od poslovnog događaja neće pritjecati u poduzeće.

Primjer:

Društvo u pravilu najviše prihoda ostvaruje u redovnom poslovanju, odnosno od prodaje svojih proizvoda, roba ili usluga. Poslovni prihodi mogu se priznati ako su ispunjeni sljedeći uvjeti:⁴⁵

- na kupca su preneseni bitni rizici i koristi od vlasništva nad proizvodima uključujući i robu;
- prodavatelj ne zadržava stalno sudjelovanje u upravljanju, do stupnja koji se obično povezuje s vlasništvom niti učinkovitu kontrolu nad prodanim proizvodima i robom;
- svota prihoda može se pouzdano utvrditi;
- vjerojatno je da će ekonomske koristi povezane s transakcijom u svezi s prodajom proizvoda pritjecati prodavatelju (vjerojatnost naplate)
- troškovi koji su nastali ili će nastati u transakciji prodaje proizvoda mogu se pouzdano utvrditi.

⁴⁵ Guzić, Š. (2008.): „Računovodstvene politike malih i srednjih društava “,Računovodstvo, revizija i financije, br.8/2008

U ovom primjeru prikazat će se utjecaj računovodstvenih politika na području priznavanja prihoda, odnosno bit će prikazani slučajevi kada je prihod moguće priznati i slučaj kada je priznavanje potrebno odgoditi.

Primjer: Tijekom obračunskog razdoblja prodano je proizvoda u vrijednosti 5.000,00 kn. Menadžment je procijenio :

- a) svi uvjeti za priznavanje prihoda su ostvareni,
- b) 1% prihoda je neizvjesno glede naplate,
- c) 5% prihoda je izvjesno glede naplate.

Kako bi se moglo prikazati kako način priznavanja prihoda utječe na uspješnost poslovanja, nužno je pretpostaviti da su ostali elementi polaznog modela konstantni, tj. da svi prihodi proizlaze iz prodaje proizvoda te da rashodi poslovanja iznose 4.700,00 kn.

Tablica 10.: Račun dobiti i gubitka – 1. obračunsko razdoblje (kratki rok)

OPIS	VARIJANTA		
	a)	b)	c)
PRIHODI	5.000,00	4.950,00	4.750,00
RASHODI	4.700,00	4.700,00	4.700,00
DOBIT PRIJE OPOREZIVANJA	300,00	250,00	50,00

Izvor: Žager, K.; Mamić Sačec, I.; Sever, S.; Žager, L. (2008.): Analiza financijskih izvještaja, Masmedia, Zagreb, str.148.

Iz tablice moguće je uočiti kako iznos financijskog rezultata u velikoj mjeri zavisi od načina priznavanja prihoda. Ako menadžment procjeni da su svi uvjeti za priznavanje prihoda zadovoljeni, bruto dobit poduzeća iznosi 300,00 kn. Ako menadžment procjeni da 1% prihoda je sporno za naplatu, u tom slučaju bruto dobit poduzeća iznosi 250,00 kn. U posljednjoj situaciji u kojoj menadžment procjenjuje da 5% prihoda neće biti naplaćeno, iznos bruto dobiti je samo 50,00 kn. Na ovom primjeru možemo uočiti da računovodstvena politika priznavanja prihoda može u velikom mjeri utjecati na visinu financijskog rezultata. Prilikom interpretacije financijskih izvještava potrebno je voditi računa upravo o ovoj činjenici.

Prihodi su kao odraz povećanja ekonomskih koristi, uglavnom povezani s povećanjem potraživanja u aktivi bilance.

Potraživanje je imovinsko pravni odnos u kojemu vjerovnik (tražitelj) stječe pravo, prema dužniku, da ostvari određenu korist po osnovi prodaje učinaka. Korist se može ostvariti naplatom potraživanja, najčešće u novcu, ali i u nekom drugom nenovčanom obliku imovine (stvari) ili pružanjem usluge (činidba). Odnosno, možemo zaključiti kako je potraživanje sastavni dio imovine svakog društva. Može se pojaviti u obliku nematerijalne imovine, tj. kao određeno pravo koje proizlazi iz poslovnih odnosa.

Potraživanja nastaju kao posljedica brojnih faktora, ali svakako najznačajniji faktor je odluka poduzeća da nekome svoju robu ili usluge prodaje uz vjerovanje da će mu istu robu platiti u nekom budućem vremenskom periodu. Zbog toga su najčešće zastupljena potraživanja od kupaca kao rezultat kupoprodajnih transakcija, ali potraživanja mogu nastati i iz drugih poslovnih odnosa kao primjerice potraživanja po kreditima, potraživanja za predujmove i sl.

Zavisno od roka dospijea, potraživanja se mogu pojaviti kao sastavni dio dugotrajne ili sastavni dio kratkotrajne imovine. Vrijednost potraživanja određena je dogovorenim prodajnom vrijednošću proizvoda ili usluga. Za iznos tako utvrđenog potraživanja očekuje se priljev budućih ekonomskih koristi u poduzeću, a to je uobičajeno novac. Ako se iz neke pozicije ne može očekivati buduća korist, to znači da takva pozicija ne može biti iskazana kao sastavni dio imovine poduzeća. U tom slučaju menadžment poduzeća mora procijeniti je li došlo do potpune nemogućnosti naplate potraživanja od kupaca ili se radi o značajnoj neizvjesnosti glede naplate.

Naime, u prvom slučaju kada se može objektivno dokazati da potraživanja uopće nije moguće naplatiti, odnosno ne postoji nikakva vjerojatnost naplate, potrebno je definitivno otpisati potraživanja što se u knjigovodstveno – tehničko smislu provodi kao isknjižavanje na kontu potraživanja i nastanak rashoda od otpisa potraživanja. Na taj način se neutralizira ranije priznati prihod. To znači da se za utvrđeni iznos otpisa direktno smanjuje iznos dobiti obračunskog razdoblja, i što je veći iznos otpisanih potraživanja, to će iskazana dobit biti manja. Prema Zakonu o porezu na dobit, porezno je priznat otpis zastarjelih potraživanja pod uvjetom da u svakom pojedinom razdoblju ne prelaze 5.000,00 kuna po pojedinom dužniku koji nije fizička ili povezana osoba. Otpis samo dijela zastarjelog potraživanja koji je početno veći od 5.000,00 kn i koji nije od fizičke ili povezane osobe nije porezno priznat rashod.

S druge strane, ako postoji neka vjerojatnost naplate, putem sudske tužbe, naplatom iz stečajne mase dužnika i tome slično, provodi se vrijednosno usklađivanje potraživanja putem ispravka vrijednosti potraživanja i rashoda od vrijednosnog usklađivanja potraživanja. Odluku o iznosu vrijednosnog usklađenja donosi određeni organ upravljanja na prijedlog službe računovodstva ili službe prodaje. Prijedlog bi se trebao temeljiti na analizi postojećih potraživanja, njihove starosti, procjene rizika i sl.

S računovodstvenog motrišta vrijednosno usklađenje potraživanja od kupaca, u pravilu, rezultira povećanjem rashoda, ali s poreznog motrišta taj rashod nije uvijek i porezno priznat.

U skladu sa Zakonom o porezu na dobit, vrijednosna usklađenja po osnovi ispravka vrijednosti potraživanja od kupaca za isporučena dobra i obavljene usluge priznaju se kao rashod ako je od dana dospijeca potraživanja do kraja poreznog razdoblja prošlo više od 60 dana, a ista nisu naplaćena do petnaestog dana prije dana podnošenja porezne prijave, uz uvjet da su potraživanja evidentirana u poslovnim knjigama kao prihod te da su obavljene sve radnje za osiguranje naplate potraživanja, pažnjom dobrog gospodarstvenika.

Za iznos vrijednosnog usklađenja smanjuje se vrijednost bilance, tj. vrijednost imovine, kao i vrijednost dobiti (kapitala). Što je veća vrijednost iznosa određenog za otpis, to će financijski rezultat, a samim time i financijski položaj, biti nepovoljniji. Isto tako, potrebno je voditi računa da vrijednosno usklađenje ne bude instrument namjernog smanjenja financijskog rezultata, a samim time i izbjegavanja plaćanja poreza.

Prema tome, računovodstvene politike na području potraživanja, naročito vrijednosno usklađenje, nisu isključivo vezane uz mogućnost izbora određenih računovodstvenih metoda i postupaka, već uz realnost iskazanih potraživanja, odnosno mogućnost procjene nenaplativih potraživanja.

4. UTJECAJ PRIMJENE RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA NA FINANCIJSKI POLOŽAJ I USPJEŠNOST POSLOVANJA NA PRIMJERU PODUZEĆA „SOLARIS” d.d.

4.1. Općeniti podaci o poduzeću

Društvo Solaris, dioničko društvo za hotelijerstvo, ugostiteljstvo i turizam, u svom obliku i pod različitim organizacijskim strukturama djeluje već od 1967. godine. Poduzeće je registrirano kao dioničko društvo 1995. godine kod Trgovačkog suda u Splitu. Dionički kapital društva formiran je emitiranjem 726.990 komada dionica nominalne vrijednosti 100 DEM (372 kn) u iznosu 270.457.280 kuna.

Solaris Beach Resort nalazi se na samo 6 km udaljenosti od grada Šibenika u poznatoj hrvatskoj regiji Dalmaciji. Ovaj turistički kompleks ima 5 tematskih plaža, 5 hotela, kamp, Yacht marinu i brojne atrakcije među kojima se ističu Aquapark i Dalmatinsko Etno Selo.

Tijekom sezone broj zaposlenih dosegne više od 1300 djelatnika. Oni generiraju gotovo 85% udjela u turističkim rezultatima na području grada Šibenika, te 55% udjela na području županije.

4.2. Analiza financijskih izvještaja poduzeća

Analiza financijskih izvještaja može se opisati kao proces primjene različitih analitičkih sredstava i tehnika pomoću kojih se ti podaci pretvaraju u upotrebljive informacije koje koriste funkcije upravljanja. Analiza se provodi različitim instrumentima i postupcima, a to su uglavnom raščlanjivanja i uspoređivanja dobivenih rezultata.

U nastavku rada prikazat će se temeljni financijski izvještaji poduzeća Solaris koji su sastavljeni u skladu s MSFI-jevima i Zakonom u računovodstvu. Osim navedenog, napraviti će se i horizontalna analiza financijskih izvještaja za razdoblje 2015.-2016.godine.

4.2.1. Izvještaj o financijskom položaju

U tablici 7. prikazan je nekonsolidirani izvještaj o financijskom položaju dioničkog društva Solaris na dan 31.prosinca 2016.godine i izračunate su relativne promjene bilančnih pozicija u odnosu na prethodnu godinu.

Tablica 11: Izvještaj o financijskom položaju "Solaris d.d." -a na dan 31.12.2016.

IZVJEŠTAJ O FINANCIJSKOM POLOŽAJU (BILANCA)			
na dan 31. prosinca 2016. godine			
Naziv pozicije	2015.	2016.	Promjena (%)
AKTIVA			
A) POTRAŽIVANJA ZA UPISANI A NEUPLAĆENI KAPITAL			
B) DUGOTRAJNA IMOVINA	1.390.114.225	1.441.765.943	3,72%
I. NEMATERIJALNA IMOVINA	4.410.745	5.755.640	30,49%
II. MATERIJALNA IMOVINA	1.327.279.040	1.369.768.730	3,20%
III. DUGOTRAJNA FINANCIJSKA IMOVINA	58.424.440	66.241.573	13,38%
IV. POTRAŽIVANJA	0	0	-
V. ODGOĐENA POREZNA IMOVINA	0	0	-
C) KRATKOTRAJNA IMOVINA	104.867.008	96.042.692	-8,41%
I. ZALIHE	5.221.822	11.183.928	114,18%
II. POTRAŽIVANJA	73.294.036	61.456.036	-16,15%
III. KRATKOTRAJNA FINANCIJSKA IMOVINA	19.447.301	21.290.250	9,48%
IV. NOVAC U BANCIMA I BLAGAJNI	6.903.849	2.112.478	-69,40%
D) PLAĆENI TROŠKOVI BUDUĆEG RAZDOBLJA I OBRAČUNATI PRIHODI	517.796	92.088	-82,22%
E) UKUPNO AKTIVA	1.495.499.029	1.537.900.723	2,84%
F) IZVANBILANČNI ZAPISI			-
PASIVA			
A) KAPITAL I REZERVE	833.996.098	815.923.758	-2,17%
I. TEMELJNI (UPISANI) KAPITAL	185.315.700	185.315.700	-
II. KAPITALNE REZERVE	8.630.224	8.630.224	-
III. REZERVE IZ DOBITI	9.593.340	9.593.340	-
IV. REVALORIZACIJSKE REZERVE	589.130.864	568.584.200	-3,49%
V. REZERVE FER VRIJEDNOSTI			-
VI. ZADRŽANA DOBIT ILI PRENESENI GUBITAK	38.870.337	41.325.970	6,32%
VII. DOBIT ILI GUBITAK POSLOVNE GODINE	2.455.633	2.474.324	0,76%
VIII. MANJINSKI (NEKONTROLIRAJUĆI) INTERES			-
B) REZERVIRANJA	7.440.285	7.454.702	0,19%
Rezerviranja za započete sudske sporove	7.440.285	7.454.702	0,19%
C) DUGOROČNE OBVEZE	513.732.458	572.968.456	11,53%
Obveze prema bankama i drugim financijskim institucijama	366.449.742	448.157.290	22,30%
Odgođena porezna obveza	147.282.716	124.811.166	-15,26%
D) KRATKOROČNE OBVEZE	135.163.588	137.879.357	2,01%
Obveze prema poduzetnicima unutar grupe	4.982.348	561.826	-88,72%
Obveze za zajmove, depozite i slično poduzetnik unutar grupe	1.070.000	4.112.700	284,36%
Obveze prema bankama i drugim financijskim institucijama	79.259.690	93.212.899	17,60%
Obveze za predujmove	2.308.694	1.158.926	-49,80%
Obveze prema dobavljačima	32.883.946	26.087.717	-20,67%

Obveze po vrijednosnim papirima	4.169.000	6.000.000	43,92%
Obveze prema zaposlenicima	2.811.932	1.720.130	-38,83%
Obveze za poreze, doprinose i slična davanja	7.634.458	4.987.289	-34,67%
Ostale kratkoročne obveze	43.520	37.870	-12,98%
E) ODGOĐENO PLAĆANJE TROŠKOVA I PRIHOD BUDUĆEGA RAZDOBLJA	5.156.600	3.674.450	-28,74%
F) UKUPNO – PASIVA	1.495.489.029	1.537.900.723	2,84%
G) IZVANBILANČNI ZAPISI			

Izvor: Temeljni financijski izvještaji poduzeća "Solaris d.d."

Iz tablice možemo očitati da ukupna knjigovodstvena vrijednost imovine društva (ukupna aktiva) na dan 31.12.2016. godine iznosi 1.537.900.723 kn što je za 42.401.694 kn ili 2,84 % više nego prethodne godine. U okviru toga povećana je vrijednost dugotrajne imovine za 3,72%, a smanjenja vrijednost kratkotrajne imovine za 8,41%. Tu također uočavamo da su zalihe povećane za 114,18 %, ali su potraživanja koja čine najznačajniju komponentu u strukturi kratkotrajne imovine smanjena za 16.15%. Što znači da je smanjenje kratkotrajne imovine većine dijelom uzrokovano smanjenjem potraživanja.

Što se tiče pasive, vidljiv je pad vrijednosti kapitala i rezervi za 2,17%. Rezerviranja za započete sudske sporove iznose 7.454.702 kn što je za 0,19% više u odnosu na 2015. godinu. Dugoročne obveze bilježe rast od 11,53% što je uzrokovano porastom obveza prema bankama i drugim financijskih institucijama. U sklopu dugoročnih obveza iskazana je također i odgođena porezna obveza koja se odnosi na 20% iznosa izdvojenog sa pozicije revalorizacijske pričuve i nema obvezu plaćanja. Kratkoročne obveze porasle su za 2,01%. Razlog povećanja kratkoročnih obveza može se pripisati povećanju obveza prema bankama i drugim financijskim institucijama, koje čine najznačajniji udio u strukturi kratkoročnih obveza.

4.2.2. Račun dobiti i gubitka i Izvještaj o ostaloj sveobuhvatnoj dobiti

U nastavku je iznesen Račun dobiti i gubitka i Izvještaj o ostaloj sveobuhvatnoj dobiti koji pokazuju uspješnost poslovanja poduzeća. Predmet horizontalne analize su pozicije iz računa dobitka i gubitka. Da bi se došlo do zaključka, napravljene su usporedbe tekuće godine u odnosu na prethodnu.

Tablica 12: Račun dobiti i gubitka i Izvještaj o ostaloj sveobuhvatnoj dobiti poduzeća "Solaris d.d. "

Račun dobiti i gubitka i Izvještaj o ostaloj sveobuhvatnoj dobiti za godinu završenu 31. prosinca 2016.godine			
Naziv pozicije	2015.	2016.	Promjena (%)
I. POSLOVNI PRIHODI	306.488.505	348.900.908	13,84%
Prihodi od prodaje s poduzetnicima unutar grupe	9.356.625	6.503.667	-30,49%
Prihodi od prodaje (izvan grupe)	265.090.180	297.222.156	12,12%
Prihodi na temelju upotrebe vlastitih proizvoda, robe i usluga			
Ostali poslovni prihodi s poduzetnicima unutar grupe			
Ostali poslovni prihodi (izvan grupe)	32.041.700	45.175.085	40,99%
II. POSLOVNI RASHODI	285.914.457	328.324.120	14,83%
Promjene vrijednosti zaliha proizvodnje u tijeku i gotovih proizvoda			
Materijalni troškovi	91.839.239	107.841.751	17,42%
a) Troškovi sirovina i materijala	51.416.502	69.297.974	34,78%
b) Troškovi prodane robe	14.093.352	13.307.525	-5,58%
c) Ostali vanjski troškovi	26.329.385	25.236.252	-4,15%
Troškovi osoblja	66.649.775	82.576.951	23,90%
a) Neto plaće i nadnice	40.359.129	49.374.398	22,34%
b) Troškovi poreza i doprinosa iz plaća	16.609.921	21.451.989	29,15%
c) Doprinosi na plaće	9.680.725	11.750.564	21,38%
Amortizacija	100.395.371	120.151.650	19,68%
Ostali troškovi	17.368.536	15.497.959	-10,77%
Vrijednosna usklađenja	624.658	175.347	-71,93%
a) dugotrajne imovine osim financijske imovine			
b) kratkotrajne imovine osim financijske imovine	624.658	175.347	-71,93%
Rezerviranja	6.036.681	53.919	-99,11%
a) Rezerviranja za mirovine, otpremnine i slične obveze			
b) Rezerviranja za porezne obveze			
c) Rezerviranja za započete sudske sporove	6.036.681	53.919	-99,11%
d) Rezerviranja za tr. obnavljanja prirodnih bogatstava			
e) Rezerviranja za troškove u jamstvenim rokovima			
f) Druga rezerviranja			
Ostali poslovni rashodi	3.000.197	2.026.543	-32,45%
FINANCIJSKI PRIHODI	3.768.734	5.185.919	37,60%
Ostali prihodi s osnove kamata iz odnosa s poduzetnicima unutar grupe	1.997.120	812.681	-59,31%
Ostali prihodi s osnove kamata	189.978	257.202	35,39%
Tečajne razlike i ostali financijski prihodi	1.581.636	4.116.036	160,24%
Nerealizirani dobitci (prihodi) od financijske imovine			
Ostali financijski prihodi			
FINANCIJSKI RASHODI	20.546.322	21.936.023	6,76%
Rashodi s osnove kamata i slični rashodi s poduzetnicima unutar grupe	211.586	57.602	-72,78%

Rashodi s osnove kamata i slični rashodi	18.794.961	20.489.544	9,02%
Tečajne razlike i drugi rashodi	1.539.775	1.270.282	-17,50%
Vrijednosna usklađenja financijske imovine (neto)		118.595	
Ostali financijski rashodi			
UKUPNI PRIHODI	310.257.239	354.086.827	14,13%
UKUPNI RASHODI	306.460.779	350.260.143	14,29%
DOBIT ILI GUBITAK PRIJE OPOREZIVANJA	3.796.460	3.826.684	0,80%
Dobit prije oporezivanja	3.796.460	3.826.684	0,80%
Gubitak prije oporezivanja			
XII. POREZ NA DOBIT	1.340.827	1.352.360	0,86%
XIII. DOBIT ILI GUBITAK RAZDOBLJA	2.455.633	2.474.324	0,76%
Dobit razdoblja	2.455.633	2.474.324	0,76%
Gubitak razdoblja			
IZVJEŠTAJ O OSTALOJ SVEOBUHVAATNOJ DOBITI			
I. DOBIT ILI GUBITAK RAZDOBLJA	2.455.633	2.474.324	0,76%
II. OSTALA SVEOBUHVAATNA DOBIT/GUBITAK PRIJE POREZA			
Tečajne razlike iz preračuna inozemnog poslovanja			
Promjene revalorizacijskih rezervi dugotrajne materijalne i nematerijalne imovine			
Dobit ili gubitak s osnove naknadnog vrednovanja financijske imovine raspoložive za prodaju			
Dobit ili gubitak s osnove učinkovite zaštite novčanih tokova			
Dobit ili gubitak s osnove učinkovite zaštite neto ulaganja u inozemstvu			
Udio u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti/gubitku društava povezanih sudjelujućim interesom			
Aktuarski dobici/gubici po planovima definiranih primanja			
Ostale nevlasničke promjene kapitala			
III. POREZ NA OSTALU SVEOBUHVAATNU DOBIT RAZDOBLJA			
IV. NETO OSTALA SVEOBUHVAATNA DOBIT ILI GUBITAK			
V. SVEOBUHVAATNA DOBIT ILI GUBITAK RAZDOBLJA	2.455.633	2.474.324	0,76%

Izvor: Temeljni financijski izvještaji poduzeća "Solaris d.d."

Poduzeće bilježi rast poslovnih prihoda a tome najviše doprinosi rast ostalih poslovnih prihoda. Ostali poslovni prihodi povećani su za 40,99% ili za 13.133.385 kn. U 2016. godini značajno su porasli i financijski prihodi. Zabilježen je rast od 37,60%. Poslovni rashodi bilježe rast od 14,83% te predstavljaju najznačajniju komponentu u strukturi ukupnih rashoda. Čine čak 93,30% ukupnih rashoda. Poduzeće u ove dvije godine ostvaruje dobitak poslovne godine. Neto dobitak se u odnosu na prethodnu godinu povećao za 18.691 kn, tj. za 0,76%. Neto dobit 2016. godine rezultat je dobiti iz poslovnih aktivnosti u iznosu od 20.576.778 kn i gubitka iz financijskih aktivnosti u iznosu od 16.750.104 kn.

4.2.3. Izvještaj o promjeni kapitala

Izvještaj o promjeni kapitala prikazuju sve promjene glavnice koje su se dogodile u obračunskom razdoblju. Ovim se izvještajem prikazuju ne samo promjene glavnice nastale ulogom vlasnika, zaradom (gubitkom) i povlačenjem, već i rezultat gospodarskih aktivnosti koje povećavaju ili smanjuju glavicu. Podaci ovog izvještaja podižu kvalitetu informacija upućenih vlasnicima, ali i ostalim korisnicima.

Tablica 13: Izvještaj o promjenama kapitala poduzeća "Solaris d.d. "

Nekonsolidirani izvještaj o promjenama kapitala za godinu završenu 31. prosinca 2016.godine									
Opis pozicije	Temeljni (upisani) kapital	Kapitalne rezerve	Zakonske rezerve	Rezerve za vlastite dionice	Vlastite dionice i udjeli (odbitna stavka)	Revalorizacijske rezerve	Zadržana dobit / preneseni gubitak	Dobit / gubitak poslovne godine	Ukupno kapital i rezerve
Prethodno razdoblje									
Stanje 1. siječnja prethodnog razd.	185.315.700	8.630.224	9.593.340	21.281.390	21.281.390	456.662.784	36.594.962	2.497.905	699.294.915
Ispravak pogreški							-42.306		-42.306
Stanje 1. siječnja prethodnog razd.	185.315.700	8.630.224	9.593.340	21.281.390	21.281.390	456.662.784	36.552.656	2.497.905	699.252.609
Dobit/gubitak razdoblja								2.455.633	2.455.633
Promjene reval. rezervi dug. mat. i nemat. im.						132.468.080			132.468.080
Otkup vlastitih dionica/udjela				180.224	180.224		-180.224		-180.224
Ostale raspodjele vlasnicima							2.497.905	-2.497.905	0
Stanje 31. prosinca prethodnog razd.	185.315.700	8.630.224	9.593.340	21.461.614	21.461.614	589.130.864	38.870.337	2.455.633	833.996.098
Tekuće razdoblje									
Stanje 1. siječnja tekućeg razd.	185.315.700	8.630.224	9.593.340	21.461.614	21.461.614	589.130.864	38.870.337	2.455.633	833.996.098
Dobit/gubitak razdoblja								2.474.324	2.474.324
Promjene reval. rezervi dug. mat. I nemat. im.						-20.546.664			-20.546.664
Ostale raspodjele vlasnicima							2.455.633	-2.455.633	
Stanje 31. prosinca tekućeg razd.	185.315.700	8.630.224	9.593.340	21.461.614	21.461.614	568.584.200	41.325.970	2.474.324	815.923.758

Izvor: Temeljni financijski izvještaji poduzeća "Solaris d.d."

Iz tablice 9. možemo očitati kako je ukupan kapital smanjen za 18.042.340 kn u odnosu na 2015. godinu, te je došlo do promjene u njegovoj strukturi. Smanjene su revalorizacijske rezerve za 3,49 %, a zadržana dobit je povećana za 6,32%.

4.2.4. Izvještaj o novčanim tokovima

Tablica 10. daje nam uvid u Izvještaj o novčanom toku poduzeća "Solaris d.d. " koji prikazuje primitke i izdatke novca i novčanih ekvivalenata. Izvještaj je sastavljen indirektnom metodom. Neto dobit je usklađena za sve efekte promjena na ostalim pozicijama bilance. Horizontalnom analizom prikazana je usporedba rezultata neto novčanih tokova tekućeg razdoblja u odnosu na prethodno razdoblje.

Tablica 14: Izvještaj o novčanim tokovima poduzeća "Solaris d.d. "

IZVJEŠTAJ O NOVČANIM TOKOVIMA - Indirektna metoda			Promjena(%)
Naziv pozicije	2015.	2016.	
NOVČANI TOKOVI OD POSLOVNIH AKTIVNOSTI			
1. Dobit prije oporezivanja	3.796.460	3.826.684	0,80%
2. Usklađenja:	92.728.858	104.581.825	12,78%
a. Amortizacija	100.395.371	120.151.650	19,68%
b. Dobici i gubici od prodaje i vrijednosna usklađenja dugotrajne materijalne i nematerijalne imovine		7.838.115	-
c. Dobici i gubici od prodaje, nerealizirani dobici i gubici i vrijednosna usklađenja financijske imovine		118.595	-
d. Prihodi od kamata i dividendi	-2.187.098	-1.069.883	-51,08%
e. Rashodi od kamata	19.006.547	20.547.145	8,11%
f. Rezerviranja	6.036.680	14.417	-99,76%
g. Tečajne razlike (nerealizirane)			-
h. Ostala usklađenja za nenovčane transakcije i nerealizirane dobitke i gubitke	-30.522.642	-43.018.214	40,94%
I. Povećanje ili smanjenje novčanih tokova prije promjena u radnom kapitalu	96.525.318	108.408.509	12,31%
3. Promjene u radnom kapitalu	-61.645.889	-7.255.918	-88,23%
a. Povećanje ili smanjenje kratkoročnih obveza	-11.261.324	-10.145.768	-9,91%
b. Povećanje ili smanjenje kratkotrajnih potraživanja	-48.806.563	10.746.328	-122,02%
c. Povećanje ili smanjenje zaliha	-852.346	-5.972.106	600,67%
d. Ostala povećanja ili smanjenje radnog kapitala	-725.656	-1.884.372	159,68%
II. Novac iz poslovanja	34.879.429	101.152.591	190,01%
4. Novčani izdaci za kamate	-17.525.614	-19.138.641	9,20%
5. Plaćeni porez na dobit	-1.340.827	-1.352.360	0,86%
A) NETO NOVČANI TOKOVI OD POSLOVNIH AKTIVNOSTI	16.012.988	80.661.590	403,73%

NOVČANI TOKOVI OD INVESTICIJSKIH AKTIVNOSTI			
1. Novčani primici od prodaje dugotrajne materijalne i nematerijalne imovine			
2. Novčani primici od prodaje financijskih instrumenata			
3. Novčani primici od kamata	1.840.260	489.309	-73,41%
4. Novčani primici od dividendi			
5. Novčani primici s osnove povrata danih zajmova i štednih uloga	13.152.659	10.016.762	-23,84%
6. Ostali novčani primici od investicijskih aktivnosti			
III. Ukupno novčani primici od investicijskih aktivnosti	14.992.919	10.506.071	-29,93%
1. Novčani izdaci za kupnju dugotrajne materijalne i nematerijalne imovine	-89.975.737	-171.824.350	90,97%
2. Novčani izdaci za stjecanje financijskih instrumenata	-7.499.900	-7.618.495	1,58%
3. Novčani izdaci s osnove danih zajmova i štednih uloga za razdoblje	-9.780.205	-11.390.861	16,47%
4. Stjecanje ovisnog društva, umanjeno za stečeni novac			-
5. Ostali novčani izdaci od investicijskih aktivnosti		-786.083	-
IV. Ukupno novčani izdaci od investicijskih aktivnosti	-107.255.842	-191.619.789	78,66%
B) NETO NOVČANI TOKOVI OD INVESTICIJSKIH AKTIVNOSTI	--92.262.923	-181.113.718	96,30%
NOVČANI TOKOVI OD FINACIJSKIH AKTIVNOSTI			
1. Novčani primici od povećanja temeljnog (upisanog) kapitala			-
2. Novčani primici od izdavanja vlasničkih i dužničkih financijskih instrumenata			-
3. Novčani primici od glavnice kredita, pozajmica i drugih posudbi	125.312.087	141.526.480	12,94%
4. Ostali novčani primici od financijskih aktivnosti			-
V. Ukupno novčani primici od financijskih aktivnosti	125.312.087	141.526.480	12,94%
1. Novčani izdaci za otplatu glavnice kredita, pozajmica i drugih posudbi i dužničkih financijskih instrumenata	-41.930.701	-41.714.027	-0,52%
2. Novčani izdaci za isplatu dividendi		-4.151.696	-
3. Novčani izdaci za financijski najam	-3.409.183		-100,00%
4. Novčani izdaci za otkup vlastitih dionica i smanjenje temeljnog (upisanog) kapitala	-180.224		-100,00%
5. Ostali novčani izdaci od financijskih aktivnosti	-42.306		-100,00%
VI. Ukupno novčani izdaci od financijskih aktivnosti	-45.562.414	-45.865.723	0,67%
C) NETO NOVČANI TOK OD FINACIJSKIH AKTIVNOSTI	79.749.673	95.660.757	19,95%
1. Nerealizirane tečajne razlike po novcu i novčanim ekvivalentima			-
D) NETO POVEĆANJE ILI SMANJENJE NOVČANIH TOKOVA	3.499.738	-4.791.371	-236,91%
E) NOVAC I NOVČANI EKVIVALENTI NA POČETKU RAZDOBLJA	3.404.111	6.903.849	102,81%
F) NOVAC I NOVČANI EKVIVALENTI NA KRAJU RAZDOBLJA	6.903.849	2.112.478	-69,40%

Izvor: Temeljni financijski izvještaji poduzeća "Solaris d.d."

Izvještaj o novčanom tijeku poduzeća "Solaris d.d." pokazuje da je u 2016. godini došlo do:

- Povećanja neto novčanog tijeka od poslovnih aktivnosti za 80.661.590,00 kn,
- Smanjena neto novčanog tijeka od investicijskih aktivnosti za 181.113.718,00 kn,
- Povećanja novčanog tijeka od financijskih aktivnosti za 95.660.757,00 kn.

Iako poduzeće stvara novac redovnim poslovanje, potrebna su dodatna vanjska sredstva za financiranje investicijskih ulaganja. Poduzeće je počelo s fazom rasta te se očekuje daljnji rast.

4.3. Utjecaj promjene računovodstvenih politika na području dugotrajne imovine i amortizacije

Dugotrajna imovine je onaj dio ukupne imovine za koju se očekuje da će se potrošiti, odnosno pretvoriti u novac u razdoblju dužem od jedne godine, a ima pojedinačni trošak nabave veći od 3.500,00 kn. U ovom dijelu rada naglasak je stavljen na dugotrajnu materijalnu imovinu društva Solaris d.d. koja podliježe amortizaciji.

Dugotrajna materijalna imovina poduzeća Solaris d.d. čini značajan dio vrijednosti ukupne imovine. Zbog toga je i računovodstveno postupanje s dugotrajnom imovinom od posebne važnosti. Dugotrajna materijalna imovina društva sastoji se od zemljišta, građevinskih objekata, postrojenja i opreme, biološke imovine i materijalne imovine u pripremi koja je početno priznata prema trošku nabave. Navedena su sredstva evidentirana po trošku nabave umanjenom za akumuliranu amortizaciju. Imovina u izgradnji i zemljišta se ne amortiziraju.

Tablica 15: Struktura dugotrajne imovine poduzeća Solaris d.d.

DUGOTRAJNA MATERIJALNA IMOVINA	2015.	2016.
Zemljište	625.934.022	625.934.022
Građevinski objekti	630.985.883	679.988.080
Postrojenja i oprema	20.891.612	52.937.962
Biološka imovina	3.485.764	3.485.764
Materijalna imovina u pripremi	45.981.759	7.422.902
UKUPNO	1.327.290.040	1.369.768.730

Izvor: Izrada autora

Nekretnine, postrojenja i oprema vrednuju se po trošku nabave umanjenom za ispravak vrijednosti (osim zemljišta) i akumulirane gubitke od umanjenja vrijednost. Trošak nabave

obuhvaća nabavnu cijenu i sve troškove izravno povezane s dovođenjem sredstva u redovno stanje za namjeravanu uporabu.

U našem primjeru društvo je procijenilo da za sredstava nekretnina, postrojenja i opreme ne postoji rezidualna vrijednost, te stoga cjelokupni iznos nabavne vrijednost podliježe amortizaciji. Obračun amortizacije započinje u trenutku u kojem je sredstvo raspoloživo i spremno za namjeravanu upotrebu. Amortizacija se prikazuje u računu dobiti i gubitka korištenjem linearne metode otpisa tijekom procijenjenog korisnog vijeka trajanja. Procijenjeni korisni vijek trajanja za pojedinu imovinu je kako slijedi:

Tablica 16: Procijenjeni korisni vijek trajanje imovine

VRSTA IMOVINE	BROJ GODINA	
	2015.	2016.
DUGOTRAJNA MATERIJALNA IMOVINA		
Građevinski objekti	14,28 godina	11,11 godina
Alati, pogonski i uredski inventar	2,85-14,28 godine	2,85-14,28 godine
Informatička oprema	2 godine	2 godine
Transportna sredstva	4-5 godina	4-5 godina

Izvor: Izrada autora

Iz tablice možemo vidjeti da je društvo u 2016. godini smanjilo procijenjeni vijek trajanja građevinskih objekata s 14,28 (7%) na 11,11 godina (9%).

Primjer: Poduzeće Solaris d.d. u 2016. godini nabavilo je novo transportno vozilo za usluge transfera koje pruža svojim gostima. Nabavna vrijednost kombija marke MERCEDES iznosi 450.000,00 kn. Prosječni korisni vijek trajanja transportnog vozila iznosi 4 godine. Potrebno je uzeti u obzir da su sljedeći elementi fiksni :

- Prihodi = 354.086.827,00
- Kamate = 20.547.146,00
- Ostali rashodi = 209.561.347,00
- Imovina = 1.537.900.723

Ovim primjerom će se pokazati kako različite metode obračuna amortizacije utječu na financijski i porezni rezultat poduzeća. Cilj je analizirati pojedine metode obračuna amortizacije s aspekta utjecaja visine pripadajućih troškova amortizacije u pojedinim obračunskim razdobljima na financijski rezultat poduzeća. Za početak potrebno je izračunati iznos amortizacije primjenom tri različite metode: linearne, degresivne i progresivne.

Linearna metoda obračuna amortizacije

Linearnom metodom amortizacija se obračunava u konstantnim iznosima tijekom čitavog korisnog vijeka trajanja. U svakom obračunskom razdoblju trošak amortizacije isti je za svaku godinu procijenjenog vijeka upotrebe sredstva. Iznos godišnjeg troška amortizacije primjenom ove metode utvrđuje na sljedeći način:

$$\text{godišnji iznos amortizacije} = \text{osnovica za amortizaciju} * \text{godišnja stopa amortizacije}$$

Ukoliko nije poznata stopa amortizacije, a zna se procijenjeni vijek uporabe dugotrajne imovine, stopa godišnje amortizacije dobije se na sljedeći način:

$$\text{godišnja stopa amortizacije} = \frac{100}{\text{procijenjeni korisni vijek upotrebe}}$$

Tablica 17: Obračun amortizacije linearnom metodom

GODINA	SVOTA AMORTIZACIJE	SVOTA GODIŠNJE AMORTIZACIJE	AKUMULIRANA AMORTIZACIJA	SV
1.	25%	112.500	112.500	337.500
2.	25%	112.500	225.000	225.000
3.	25%	112.500	337.500	112.500
4.	25%	112.500	450.000	0
UKUPNO		450.000		

Izvor: Izrada autora

Iz tablice 18. primjećujemo da je primjenom linearne metode iznos amortizacije dugotrajne imovine odnosno iznos amortiziranog kombija isti u svim godinama obračuna.

Degresivna metoda obračuna amortizacije

Rezultat ove metode je opadajući trošak amortizacije tijekom vijeka trajanja osnovnog sredstva. Ova metoda polazi od pretpostavke da se sredstva ne troše ravnomjerno tijekom svog vijeka trajanja, već da se u početnom periodu troše najviše, kada stvaraju i najviše

ekonomske koristi, a da tokom vremena opada njihov radni učinak, a sa tim i intenzitet trošenja i iznos godišnje amortizacije. U nastavku je prikazana formula za obračun amortizacije primjenom degresivne metode:

$$Amn = NV / v + (v + 1 - 2n) * r / 2$$

Amn = svota godišnje amortizacije za n-tu godinu

NV = nabavna vrijednost (amortizacijska svota)

v = korisni vijek trajanja sredstava

n = godina u korisnom vijeku trajanja sredstava za koje se računa amortizacija

r = stalna razlika između visine amortizacijske svote po godinama

Tablica 18: Obračun amortizacije degresivnom metodom

GODINA	SVOTA AMORTIZACIJE	SVOTA GODIŠNJE AMORTIZACIJE	AKUMULIRANA AMORTIZACIJA	SV
1.	40%	180.000	180.000	270.000
2.	30%	135.000	315.000	135.000
3.	20%	90.000	405.000	45.000
4.	10%	45.000	450.000	0
UKUPNO		450.000		

Izvor: Izrada autora

Tablica 14. prikazuje obračun amortizacije primjenom degresivne metode. Iznosi amortizacije različiti su za svaku promatranu godinu, najveći su u prvoj, a najmanji u zadnjoj godini korištenja sredstva. Zbog većeg je u prvim godinama intenzitet korištenja sredstva veći U zadnjoj godini vijek upotrebe iznos amortizacije je najniži.

Progresivna metoda obračuna amortizacije

Progresivna metoda obračuna amortizacije u prvoj godini vijeka uporabe ima najmanji iznos amortizacije (određen stopom amortizacije), a kasnije taj iznos raste. U sljedećoj tablici prikazan je obračun amortizacije primjenom progresivne metode.

Tablica 19: Obračun amortizacije progresivnom metodom

GODINA	SVOTA AMORTIZACIJE	SVOTA GODIŠNJE AMORTIZACIJE	AKUMULIRANA AMORTIZACIJA	SV
1.	10%	45.000	45.000	405.000
2.	20%	90.000	135.000	315.000
3.	30%	135.000	270.000	180.000
4.	40%	180.000	450.000	0
UKUPNO		450.000		

Izvor: Izrada autora

Iz tablice je vidljivo kako primjenom progresivne metode s vremenom rastu amortizacijski iznosi, stope amortizacije, godišnja amortizacija, a vrijednost osnovnog sredstva, u ovom slučaju kombija se smanjuje.

Tablica 20: Usporedan prikaz iznosa amortizacije prema različitim metoda

GODINA	LINEARNA		DEGRESIVNA		PROGRESIVNA	
	%	IZNOS	%	IZNOS	%	IZNOS
1.	25%	112.500	40%	180.00	10%	45.000
2.	25%	112.500	30%	135.000	20%	90.000
3.	25%	112.500	20%	90.000	30%	135.000
4.	25%	112.500	10%	45.000	40%	180.000
UKUPNO	100%	450.000	100%	450.000	100%	450.000

Izvor : Izrada autora

Uspoređujući rezultate obračuna po metodama, može se vidjeti da se dobivaju različiti rezultati troška amortizacije po godinama. Primjenom linearne metode stopa i iznos amortizacije isti su tijekom cijelog korisnog vijeka trajanja. Kod degresivne metode, stopa i iznos amortizacije najveći su u prvoj godini te se kroz sljedeće godine postupno smanjuju. Koristeći progresivnu metodu, poduzeće u prvim godinama obračunava najniži iznos amortizacije koji se tijekom sljedećih godina postupno povećava.

Tablica 21: Račun dobiti i gubitka u 1.obračunskom razdoblju

OPIS	METODE AMORTIZACIJE		
	LINEARNA	DEGRESIVNA	PROGRESIVNA
UKUPNI PRIHODI	354.086.827,00	354.086.827,00	354.086.827,00
UKUPNI RASHODI	230.220.993	230.288.493,00	230.153.493,00
1. amortizacija	112.500	180.000,00	45.000,00

2.kamate	20.547.146,00	20.547.146,00	20.547.146,00
3. ostali rashodi	209.561.347	209.561.347,00	209.561.347,00
DOBIT PRIJE OPOREZIVANJA	123.865.834	123.798.334,00	123.933.334,00
POREZ NA DOBIT	24.773.166,80	24.759.666,80	24.786.666,80
NETO DOBIT	99.092.667,20	99.038.667,20	99.146.667,20

Izvor: Izrada autora

Iz prikazane tablice, odnosno iz prikazanog računa dobiti i gubitka možemo zaključiti da različite metode obračuna amortizacije imaju značajan utjecaj na uspješnost poduzeća. Navedene metode amortizacije daju različite iznose amortizacije u prvom obračunskom razdoblju, tj. u prvoj godini upotrebe. Utjecaj visine amortizacije u računu dobiti i gubitka odražava se kroz smanjenje ili povećanje poslovnih rashoda, a samim time i na poslovni rezultat poduzeća. Primjenom degresivne metode trošak amortizacije je najveći u prvoj godini. Viši iznosi amortizacije utječu na povećanje poslovnih rashoda, a time izravno se smanjuju financijski rezultat poduzeća. Što znači da primjenom degresivne metode poduzeće ostvaruje najmanji računovodstveni dobitak te ima najmanju obvezu poreza na dobit. Koristeći progresivnu metodu, u prvoj godini poslovanja poduzeće ima najmanje rashode, ostvaruje najveći financijski rezultat ali ima i najveću poreznu obvezu. Linearna metoda predstavlja sredinu između ove dvije metode.

Iz prikazano možemo zaključiti kako primjena različitih metoda obračuna amortizacije ima utjecaja i na bilancu poduzeća. Povećanjem amortizacije, utječemo na smanjenje vrijednosti dugotrajne materijalne imovine te na smanjenje rezultata poslovne godine. Vrijedi i obratno, smanjenjem amortizacije, utječemo na povećanje vrijednosti dugotrajne materijalne imovine te na povećanje rezultata poslovne godine.

Poduzeće bi u kratkom roku moglo značajno utjecati na visinu troškova amortizacije primjenom različitih metoda što znači da bi odabirom određene metode moglo ostvarivati različit rezultat poslovanja u pojedinim godinama. Dakle, iz svega navedenog možemo zaključiti da je **utjecaj metode obračuna amortizacije na konačni financijski rezultat poduzeća u kratkom roku značajan** dok ćemo u sljedećim primjerima dokazati da li postoji ili ne postoji dugoročno utjecaj. Zbog toga će se u sljedećim tablicama prikazati račun dobiti i gubitka za sve tri metode obračuna amortizacije za 4 promatrane godine.

Tablica 22: Račun dobiti i gubitka – linearna metoda

OPIS	1. GODINA	2.GODINA	3.GODINA	4.GODINA
UKUPNI PRIHODI	354.086.827,00	354.086.827,00	354.086.827,00	354.086.827,00
UKUPNI RASHOD	230.220.993,00	230.220.993,00	230.220.993,00	230.220.993,00
1. amortizacija	112.500,00	112.500,00	112.500,00	112.500,00
2.kamate	20.547.146,00	20.547.146,00	20.547.146,00	20.547.146,00
3. ostali rashodi	209.561.347,00	209.561.347,00	209.561.347,00	209.561.347,00
DOBIT PRIJE OPOREZIVANJA	123.865.834,00	123.865.834,00	123.865.834,00	123.865.834,00
POREZ NA DOBIT	24.773.166,80	24.773.166,80	24.773.166,80	24.773.166,80
NETO DOBIT	99.092.667,20	99.092.667,20	99.092.667,20	99.092.667,20

Izvor: Izrada autora

Tablica 23: Račun dobiti i gubitka – degressivna metoda

OPIS	1. GODINA	2.GODINA	3.GODINA	4.GODINA
UKUPNI PRIHODI	354.086.827,00	354.086.827,00	354.086.827,00	354.086.827,00
UKUPNI RASHOD	230.288.493,00	230.243.493,00	230.198.493,00	230.153.493,00
1. amortizacija	180.000,00	135.000,00	90.000,00	45.000,00
2.kamate	20.547.146,00	20.547.146,00	20.547.146,00	20.547.146,00
3. ostali rashodi	209.561.347,00	209.561.347,00	209.561.347,00	209.561.347,00
DOBIT PRIJE OPOREZIVANJA	123.798.334,00	123.843.334,00	123.888.334,00	123.933.334,00
POREZ NA DOBIT	24759666,80	24768666,80	24777666,80	24786666,80
NETO DOBIT	99.038.667,20	99.074.667,20	99.110.667,20	99.146.667,20

Izvor: Izrada autora

Tablica 24: Račun dobiti i gubitka – progresivna metoda

OPIS	1. GODINA	2.GODINA	3.GODINA	4.GODINA
UKUPNI PRIHODI	354.086.827,00	354.086.827,00	354.086.827,00	354.086.827,00
UKUPNI RASHOD	230.153.493,00	230.198.493,00	230.243.493,00	230.288.493,00
1. amortizacija	45.000,00	90.000,00	135.000,00	180.000,00
2.kamate	20.547.146,00	20.547.146,00	20.547.146,00	20.547.146,00
3. ostali rashodi	209.561.347,00	209.561.347,00	209.561.347,00	209.561.347,00
DOBIT PRIJE OPOREZIVANJA	123.933.334,00	123.888.334,00	123.843.334,00	123.798.334,00
POREZ NA DOBIT	24.786.666,80	24.777.666,80	24.768.666,80	24.759.666,80
NETO DOBIT	99.146.667,20	99.110.667,20	99.074.667,20	99.038.667,20

Izvor: Izrada autora

U tablicama 18, 19 i 20 prikazano je kako različite metode obračuna amortizacije utječu na financijski rezultat poduzeća u dugom roku, tj. u razdoblju od četiri godine. Primjenom linearne metode amortizacije za sva promatrana razdoblja ostvaruju se isti rezultati. Kod degresivne se metode s protekom vremena financijski rezultat povećava, a kod progresivne se uspješnost poslovanja smanjuje zbog povećanja iznosa amortizacije. Što se tiče poreza na dobit, ako koristimo linearnu metodu on je jednak za sva promatrana razdoblja. Kod degresivne metode on se povećava iz razdoblja u razdoblje. Suprotno degresivnoj metodi, kod progresivne metode je vidljivo smanjene porezne obveze iz razdoblja u razdoblje.

Tablica 25: Alokacija financijskog rezultata po metodama i godinama

METODA	LINEARNA	DEGRESIVNA	PROGRESIVNA
GODINA			
1. GODINA	99.092.667,20	99.038.667,20	99.146.667,20
2.GODINA	99.092.667,20	99.074.667,20	99.110.667,20
3.GODINA	99.092.667,20	99.110.667,20	99.074.667,20
4.GODINA	99.092.667,20	99.146.667,20	99.038.667,20
UKUPNO	396.370.668,80	396.370.668,80	396.370.668,80

Izvor: Izrada autora

Da bi se lakše uočilo kakav je raspored financijskog rezultata u promatranom obračunskom razdoblju, u tablici 21. dan je usporedan prikaz rezultata prema pojedinoj metodi. Iz te je tablice vidljivo da je ukupan financijski rezultat u promatranom razdoblju isti bez obzira na primijenjenu metodu, ali je raspored po pojedinim godinama neravnomjeran i on ovisi isključivo o izabranoj politici amortizacije. Izbor politike amortizacije treba biti u funkciji ostvarivanja određenih ciljeva i poslovne politike poduzeća.

Iz navedenog, možemo zaključiti da u dugom roku, koristeći različite metode amortizacije, poduzeće ne može utjecati na financijski rezultat. Dugoročno taj utjecaj ne postoji, već se dobit seli iz jednog razdoblja u drugo.

4.4. Utjecaj promjene računovodstvenih politika na području zaliha

Zalihe su kratkotrajna materijalna imovina koja se drži zbog prodaje u redovnom poslovanju ili u proizvodnji za tu prodaju. U 2016. godini društvo Solaris d.d. raspolaže zalihama sirovine i materijala te zalihama trgovačke robe. Unutar pozicije Zalihe sirovina i materijala

poduzeće iskazuje zalihe hrane i pića, koje se i nadalje mogu koristiti u narednoj poslovnoj godini. Dok unutar pozicije Trgovačke robe, poduzeće iskazuje prvenstveno zalihe suvenira.

Prilikom obračuna utroška zaliha, poduzeće može primjenjivati FIFO metodu (prvi ulaz – prvi izlaz) ili metodu prosječnog ponderiranog troška. U svrhu dokazivanja teze o utjecaju računovodstvenih politika na području zaliha sirovina i materijala, u nastavku će se obraditi primjer. Ovim primjerom želi se prikazati utjecaj primjene metode FIFO i PPC na financijski položaj i uspješnost poslovanja uz istu količinu prodaje i jednake nabavne cijene u obje inačice te uz umjeren porast cijena. Utjecaj će se promatrati u kratkoročnom i dugoročnom razdoblju. Kratkoročno razdoblje obuhvaća jedno obračunsko razdoblje (u ovom slučaju godinu dana) dok dugoročna vremenska dimenzija obuhvaća ukupno vrijeme od nabave do utroška ukupne količine zaliha.

Primjer: U okviru Solaris Beach Resort nalazi se 5 restorana. Restoran Sibinium poznat je po svojim mesnim specijalitetima. U ovom primjeru pretpostavit ćemo da je restoran Sibinium tijekom 2016. godine nabavio ukupno 450 kg junećeg mesa (biftek odrezak). Cijene se kreću od 120 do 160 kn po kilogramu.

01.01. nabavljeno je 50 kg, nabavna vrijednost je 12.000,00 kn

15.03. utrošeno je 40 kg mesa,

01.05. za potrebe stalne potrošnje nabavljeno je 150 kg prema nabavnoj cijeni od 140,00 kn,

15.06. utrošeno je 140 kg mesa,

01.07. nabavljeno je 250 kg bifteka po cijeni od 160 kn po kilogramu,

15.08. utrošeno je 200 kg mesa,

01.11. utrošeno je 50 kg mesa.

U nastavku će biti prikazane FIFO i PPC metoda obračuna utroška zaliha. Utjecaj primjene navedenih metoda na financijski rezultat promatrat će se u kratkom roku.

Tablica 26: Društvo primjenjuje FIFO metodu obračuna utroška zaliha- kratki rok

Datum	OPIS	KOLIČINA			CIJENA	VRIJEDNOST		
		Ulaz	Izlaz	Stanje		Duguje	Potražuje	Saldo
1.1	početno stanje	50		50	120,00	6.000,00		6.000,00
15.3.	Utrošak		40	10	120,00		4.800,00	1.200,00
1.5.	Nabavljeno	150		160	140,00	21.000,00		22.200,00
15.6.	Utrošak		10	150	120,00		1.200,00	21.000,00
			130	20	140,00		18.200,00	2.800,00
1.7.	Nabavljeno	250		270	160,00	40.000,00		42.800,00
15.7.	Utrošak							
	1) 20*140 kn		20	250	140,00		2.800,00	40.000,00
	2) 180*160 kn		180	70	160,00		28.800,00	11.200,00
15.08.	Utrošak		50	20	160		8.000,00	3.200,00
	UKUPNO	450	430			67.000,00	63.800,00	

Izvor : Izrada autora

Tablica 27: Društvo primjenjuje PPC metodu obračuna utroška zaliha - kratko rok

Datum	OPIS	KOLIČINA			CIJENA	VRIJEDNOST		
		Ulaz	Izlaz	Stanje		Duguje	Potražuje	Saldo
1.1	početno stanje	50		50	120,00	6.000,00		6.000,00
10.4.	Utrošak		40	10	120,00		4.800,00	1.200,00
15.6.	Nabavljeno	150		160	140,00	21.000,00		22.200,00
17.9.	Utrošak		140	20	138,75		19.425,00	2.775,00
20.10.	Nabavljeno	250		270	160,00	40.000,00		42.775,00
30.11.	Utrošak		200	70	158,43		31.686,00	11.089,00
	Utrošak		50	20	158,41		7.920,50	3168,50
10.1.	Ukupno	450	430			67.000,00	63.831,50	

Izvor: Izrada autora

Ponderiranu prosječnu cijenu utvrđujemo tako da ukupnu vrijednost zaliha podijelimo sa ukupnom količinom zaliha.

Iz prikazanih tablica možemo očitati da primjena FIFO metode rezultira manjim troškovima, a većim zalihama u odnosu na PPC metodu.

Tablica 28: Usporedba metoda obračuna utroška zaliha (FIFO i PPC) i njihov utjecaj na poslovni i porezni rezultat

OPIS	FIFO	PPC
UKUPNI PRIHODI	354.086.827,00	354.086.827,00
UKUPNI RASHODI	350.323.943,00	350.323.974,50
Trošak za prodano	63.800,00	63.831,50
Ostali rashodi	350.260.143	350.260.143
DOBITAK PRIJE OPOREZIVANJA	3.762.884,00	3.762.852,50
POREZ NA DOBIT	752.576,80	752.570,50
NETO DOBIT	3.010.307,20	3.010.282,00

Izvor: Izrada autora

Iz tablice 24. lako se uspoređuje rezultat obračuna utroška zaliha po FIFO i PPC metodi. Izaberemo li FIFO metodu u uvjetima kada cijene umjereno rastu, dobit ćemo povoljniji financijski rezultat. Trošak zaliha je najmanji što znači da je bruto dobitak veći nego što bi bio da smo primjenjivali metodu prosječne ponderirane cijene. U kratkom roku, iznos većeg bruto dobitka rezultira i plaćanjem većeg iznosa poreza na dobit.

Ako se poduzeće odluči za primjenu PPC metode, tada će iskazati manji financijski i porezni rezultat u odnosu na rezultat koji bi bio ostvarenom primjenom FIFO metode. Sukladno tome, vrijednost imovine tj. vrijednost zaliha bit će manja. Možemo zaključiti kako poduzeće stvara tihe (skriveno) pričuve.

Tablica 29: Usporedni prikaz efekata po metodama obračuna zaliha

Metode Pozicija	FIFO	PONDERIRANA PROSJEČNA CIJENA
Zalihe (BILANCA)	3.200,00	3.168,50
Troškovi (RDIG)	63.800,00	63.831,50

Izvor: Izrada autora

Na temelju prethodnih tablica dolazimo do zaključka da kratkoročno gledano dolazi do učinaka u bilanci i u računu dobiti i gubitka. Što znači da smo uspjeli dokazati postavljenu hipotezu, odnosno da odabir računovodstvene politike na području obračuna utroška zaliha utječe na financijski rezultat u kratkom roku.

U sljedećim tablicama sastavljen je račun dobiti i gubitka za ukupno promatrano obračunsko razdoblje. Promatrat će se utjecaj primjene FIFO i PPC metode na rezultat poslovanja u dugom roku.

Tablica 30: Račun dobiti i gubitka – metoda FIFO

OPIS	1. obračunsko razdoblje	2. obračunsko razdoblje
UKUPNI PRIHODI	354.086.827,00	354.086.827,00
UKUPNI RASHODI	350.323.943,00	350.263.343,00
Trošak za prodano	63.800,00	3.200,00
Ostali rashodi	350.260.143	350.260.143
DOBITAK PRIJE OPOREZIVANJA	3.762.884,00	3.823.484,00
POREZ NA DOBIT	752.576,80	764.696,80
NETO DOBIT	3.010.307,20	3.058.787,20

Izvor: Izrada autora

Tablica 31: Račun dobiti i gubitka – metoda PPC

OPIS	1. obračunsko razdoblje	2. obračunsko razdoblje
UKUPNI PRIHODI	354.086.827,00	354.086.827,00
UKUPNI RASHODI	350.323.974,50	350.263.311,50
Trošak za prodano	63.831,50	3.168,50
Ostali rashodi	350.260.143	350.260.143
DOBITAK PRIJE OPOREZIVANJA	3.762.852,50	3.823.515,50
POREZ NA DOBIT	752.570,50	764.703,10
NETO DOBIT	3.010.282,00	3.058.812,40

Izvor: Izrada autora

Kako bi lakše donijeli zaključak na temelju prethodno navedenih podataka, u tablicama 28. i 29. prikazan je raspored troškova za prodano i neto dobiti po pojedinim obračunskim razdobljima.

Tablica 32: Alokacija troškova sirovina po obračunskim razdobljima - dugi rok

	FIFO	PPC
1. Obračunsko razdoblje	63.800,00	63.831,50
2. Obračunsko razbolje	3.200,00	3.168,50
UKUPNO	67.000,00	67.000,00

Izvor: Izrada autora

Tablica 33: Alokacija financijskog rezultata po obračunskim razdobljima - dugi rok

	FIFO	PPC
1. Obračunsko razdoblje	3.010.307,20	3.010.282,00
2. Obračunsko razbolje	3.058.787,20	3.058.812,40
UKUPNO	6.069.094,40	6.069.094,40

Izvor: Izrada autora

Iz prethodnih tablica, možemo zaključiti kako u dugoročnom razdoblju primjena različitih metoda obračuna zaliha nema utjecaja na financijski rezultat poduzeća. Trošak utrošenih zaliha jednak je neovisno o metodi koja se koristi.

4.5. Utjecaj promjene računovodstvenih politika na području priznavanja prihoda

Prihod je povećanje ekonomske koristi tijekom obračunskog razdoblja u obliku priljeva ili povećanja imovine ili smanjenja obveza, kada ti priljevi imaju za posljedicu povećanje kapitala, osim povećanja kapitala koje se odnosi na unose od strane sudionika u kapitalu. Problematika priznavanja prihoda značajno je i složeno pitanje računovodstvene regulative.

Prihodi se sastoje od fer vrijednosti primljene naknade ili potraživanja za prodane proizvode, robu ili usluge tijekom redovnog poslovanja društva. Prihodi društva Solaris su iskazani u iznosima koji su umanjeni za porez na dodanu vrijednost, trošarine, procijenjene povrate, rabate i diskonte. Društvo priznaje prihode kada se iznos prihoda može pouzdano mjeriti, kada će Društvo imati buduće ekonomske koristi i kada su zadovoljeni specifični kriteriji za sve djelatnosti Društva koje su opisane u nastavku.

Prihodi od maloprodaje robe priznaju se u trenutku prodaje robe kupcu. Navedeno se odnosi na trgovačku djelatnost u sklopu hotelskog kompleksa Solaris..

Prihodi od izvršenih usluga određuju se temeljem sklopljenog ugovora s fiksnom cijenom uz ugovorene rokove do najduže godine dana. Prihodi od kamata priznaju se na vremenski proporcionalnoj osnovi koristeći metodu efektivne kamatne stope dok se prihodi od dividendi priznaju kada je dividenda primljena.

Tablica 34: Struktura prihoda poduzeća Solaris d.d.

PRIHODI	2015.	2016.
POSLOVNI PRIHODI	306.488.505,00	348.900.908,00
Prihodi od prodaje	274.446.805,00	303.725.823,00
Ostali poslovni prihodi	32.041.700,00	45.175.085,00
FINANCIJSKI PRIHODI	3.768.734,00	5.185.919,00
IZVANREDNI PRIHODI	0,00	0,00
UKUPNI PRIHODI	310.257.239,00	354.086.827,00

Izvor: Izrada autora

U 2016. godini ostvaren je ukupni prihod u iznosu od 354.086.827,00 kn što je 43.829.588,00 kn više u odnosu na 2015. godinu. Pošto je osnovna djelatnost Društva pružanje hotelskih i ugostiteljskih usluga, poduzeće ostvaruje u najvećoj mjeri prihode ovih usluga.

U svrhu dokazivanja teze o utjecaju računovodstvenih politika na području priznavanja prihoda, u nastavku će biti prikazan primjer u kojem je obrađen slučaj kada je prihod potrebno u cijelom iznosu priznati i slučaj kada je priznavanje prihoda potrebno odgoditi.

Primjer: U 2016. godini poduzeće je ostvarilo ukupne prihode u iznosu od 354.086.827,00 kn. Menadžment poduzeća je procijenio:

- a) svi uvjeti za priznavanje prihoda su zadovoljeni,
- b) 1% prihoda neće biti naplaćeno,
- c) 5% prihoda neće biti naplaćeno.

Rashodi poduzeća su stalni. Kamate iznose 20.547.146,00 kn a ostali rashodi 209.561.347,00 kn. Ukupna imovina društva je 1.537.900.723,00 kn.

Uz navedene pretpostavke prikazat ćemo utjecaj procjene menadžmenta o nenaplativosti potraživanja na poslovni rezultat.

Tablica 35: Račun dobiti i gubitka – 1. Obračunsko razdoblje

OPIS	VARIJANTA		
	a) svi prihodi priznati	b) 1% prihoda neće biti naplaćeno	c) 5% prihoda neće biti naplaćeno
UKUPNI PRIHODI	354.086.827,00	350.545.958,70	336.382.485,70
UKUPNI RASHODI	350.260.143,00	350.260.143,00	350.260.143,00
kamate	20.547.146,00	20.547.146,00	20.547.146,00
ostali rashodi	329.712.997,00	329.712.997,00	329.712.997,00
BRUTO DOBIT	3.826.684,00	285.815,70	-13.877.658,00
POREZ NA DOBIT	765.336,80	57.163,14	-2.775.531,47
NETO DOBIT	3.061.347,20	228.652,56	-11.102.125,88

Izvor: Izrada autora

Tablice 31. prikazuje 3 inačice priznavanja prihoda. Društvo u prvoj varijanti, odnosno kada su svi uvjeti za priznavanje prihoda zadovoljeni, ostvaruje najveću neto dobit. Ako menadžment poduzeća procjeni da 1% prihoda neće biti naplaćeno, neto dobit poduzeća

iznosi 228.652,56 kn. Zadnja varijanta pretpostavlja da je 5% prihoda neizvjesno za naplatu. U tom slučaju poduzeće ostvaruje gubitak. Što je veća neizvjesnost glede naplate prihoda, veći je i porez na dobit (gubitak) koji poduzeće mora platiti što rezultira smanjenjem neto dobiti, odnosno povećanjem gubitka u slučaju promatranog poduzeća. Možemo zaključiti da u kratkom roku iznos financijskog rezultata u velikoj mjeri zavisi od načinu priznavanja prihoda.

Za potpuno sagledavanje utjecaja računovodstvenih politika priznavanja prihoda na uspješnost poslovanja potrebno je uzeti u obzir dulje razdoblje. Dulji vremenski interval odnosi se samo na slučajeve odgođenih prihoda (varijanta B i C). Potrebno je uzeti u obzir pretpostavku da su u 2. obračunskom razdoblju otklonjeni razlozi koji su uzrokovali odgodu.

Tablica 36: Račun dobiti i gubitka – dugoročna dimenzija

OPIS	VARIJANTA B (1%)		VARIJANTA C (5%)	
	1.obračunsko razdoblje	2. obračunsko razdoblje	1. obračunsko razdoblje	2. obračunsko razdoblje
UKUPNI PRIHODI	350.545.958,70	357.627.695,30	336.382.485,70	371.791.168,40
UKUPNI RASHODI	350.260.143,00	350.260.143,00	350.260.143,00	350.260.143,00
kamate	20.547.146,00	20.547.146,00	20.547.146,00	20.547.146,00
ostali rashodi	329.712.997,00	329.712.997,00	329.712.997,00	329.712.997,00
BRUTO DOBIT (gubitak)	285.815,70	7.367.552,30	-13.877.657,35	21.531.025,40
POREZ NA DOBIT	57.163,14	1.473.510,46	-2.775.531,47	4.306.205,08
NETO DOBIT (GUBITAK)	228.652,56	5.894.041,84	-11.102.125,88	17.224.820,32

Izvor: Izrada autora

Tablica 37: Raspored financijskog rezultata po obračunskim razdobljima

OPIS	VARIJANTA B (1%)	VARIJANTA C (5%)
1.obračunsko razdoblje	228.652,56	-11.102.125,88
2. obračunsko razdoblje	5.894.041,84	17.224.820,32
UKUPNO	6.122.694,40	6.122.694,40

Izvor: Izrada autora

Iz prethodne tablice, možemo zaključiti kako je u dugoročnom razdoblju ukupan financijski rezultat jednak bez obzira na politiku priznavanja prihoda. Odnosno, računovodstvenim politikama na području priznavanja prihoda nije moguće stvoriti rezultat poslovanja. One omogućuju da se financijski rezultat alocira na buduća obračunska razdoblja sukladno poslovnoj politici poduzeća.

5. ZAKLJUČAK

U suvremenim tržišnim uvjetima poslovanja sve je više naglašena važnost upravljanja poslovanjem. Kako bih se poduzećem moglo upravljati na optimalan način potrebno je uspostaviti kvalitetan informacijski sustav. Značajni dio takvih informacija nastaje u računovodstvu i zapisan je u financijskim izvještajima, kao nositeljima računovodstvenih informacija. Financijski izvještaji konačni su proizvod računovodstvenog procesa gdje su implementirane odgovarajuće računovodstvene politike. Koje će i kakve računovodstvene politike biti primijenjene, zavisi o poslovnoj politici poduzeća.

Računovodstvena politika dio je poslovne politike poduzeća, tj. instrument koji je u funkciji ostvarenja ciljeva poslovne politike. S tim u skladu možemo zaključiti da je računovodstvena politika podskup poslovne politike, i njezini ciljevi moraju biti usklađeni s temeljnim ciljevima poduzeća. Izbor politike uz punu odgovornost obavlja uprava poduzeća na prijedlog računovodstvenih stručnjaka. Od uprave društva i menadžerskog tima koji odabiru računovodstvene politike zahtijeva se poznavanje odredaba HSF-a 3 i MSFI-a 8 koji odražavaju zahtjeve glede odabira politika. Nakon odabira računovodstvenih politika one se trebaju dosljedno primjenjivati iz razdoblja u razdoblje osim u slučajevima kada dođe do promjene zakonskih propisa, kada to zahtijeva tijelo koje donosi računovodstvene standarde ili ukoliko bi izmjena računovodstvenih politika dovela do realnijeg iskazivanja pozicija financijskih izvještaja.

U empirijskom djelu rada analizirali smo poslovanje poduzeća Solaris d.d. te su prikazani njegovi temeljni financijski izvještaji. U ovom dijelu rada provelo se empirijsko istraživanje u kojem su obrađene odabrane računovodstvene politike na području dugotrajne imovine, amortizacije, zaliha, priznavanja prihoda kao i njihove alternative. U svrhu istraživanja mijenjali smo računovodstvene politike na navedenim područjima kako bi vidjeli što se događa s izgledom financijskih izvještaja te s financijskim rezultatom poduzeća u kratkom i dugom roku koristeći različite metode obračuna amortizacije, različite metode obračuna utroška zaliha te različite postotke odgađanja priznavanja prihoda. Cilj je bio dokazati ili opovrgnuti hipotezu da odabir računovodstvene politike ima značajan utjecaj na izgled financijskih izvještaja i na uspješnost poslovanja poduzeća.

U kratkom roku, hipoteze su dokazane. Može se zaključiti kako odabir različitih računovodstvenih politika na području amortizacije, zaliha i priznavanja prihoda značajno

utječe na financijskih i porezni rezultat poduzeća. Što znači da izborom određene metode obračuna amortizacije, metode obračuna utroška zaliha te politike procjene nenaplativosti potraživanja možemo ostvariti različiti rezultat u kratkom roku.

U dugom roku, hipoteze su odbačene. Donesen je zaključak kako izborom računovodstvenih politika se ne može značajno utjecati na financijske izvještaje i uspješnost poslovanja poduzeća. U dugom vremenskom razdoblju moguće je samo premještanje financijskog rezultata iz jednog u drugo obračunsko razdoblje dok je ukupan financijski rezultat isti.

Konačno, možemo zaključiti da računovodstvenim politikama nije moguće stvoriti rezultat poslovanja. One omogućuju da se financijski rezultat alocira na pojedina obračunska razdoblja sukladno poslovnoj politici poduzeća.

LITERATURA

1. Belak, V. (2006): Profesionalno računovodstvo: prema MSFI i hrvatskim poreznim propisima, Zgombić & Partneri, Zagreb.
2. Belak, V. (2009): Računovodstvo dugotrajne materijalne imovine: prema HSFI/MSFI i novi računovodstveni postupci, Belak Excellens d.o.o., Zagreb.
3. Belak, V. (1996): Računovodstvo i revizija zaliha, Faber & Zgombić Plus, Zagreb.
4. Gulin D. (2008): Mali, srednji i veliki poduzetnici i razlike u primjeni novog Zakona o računovodstvu, Računovodstvo i financije.
5. Guzić, Š. (2008): Računovodstvene politike malih i srednjih društava, Računovodstvo, revizija i financije, Zagreb.
6. Habek, M. (2002): Računovodstvene politike poduzetnika, Računovodstvo, revizija i financije.
7. Miko, L. (1998): Računovodstvene politike, Računovodstvo, revizija i financije, Zagreb
8. Mrša, J. (2006): Računovodstvene politike, promjene u računovodstvenim procjenama i pogreške, Računovodstvo i financije, Zagreb.
9. Narodne novine, (2006): Odluka o objavljivanju Međunarodnih standarda financijskog izvještavanja, Narodne novine d.d., Zagreb, br. 140/06.
10. Narodne novine (2016): Zakon računovodstvu, Narodne novine d.d., Zagreb, br. 120/16.
11. Narodne novine (2016): Zakon o porezu na dobit, Narodne novine d.d., Zagreb, br. 115/16.
12. Pervan, I. (2017): MRS 1 – Prezentiranje financijskih izvještaja, Sveučilište u Splitu, Sveučilišni odjel za forenzične znanosti, Split.
13. Ramljak, B. (1999): Računovodstvene politike u malim poduzećima, Doktorska disertacija, Sveučilište u Splitu, Ekonomski fakultet, Split.
14. Ramljak, B. (2011): Računovodstvene politike – utjecaj na izgled financijskih izvještaja, Računovodstveno – financijske informacije, br. 9/2011.
15. Skupina autora (2008): Primjena Hrvatskih standarda financijskog izvještavanja, Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika, Zagreb.
16. Šodan, S. (2015): Računovodstvo, nastavni materijali, Ekonomski fakultet Split.
17. Švigir, A. (2009): Računovodstvene politike i njihov utjecaj na poslovni i porezni rezultat, Računovodstvo, revizija i financije, Zagreb.

18. Vidučić, LJ. (2006): *Financijski menadžment*, RRIF Plus, Zagreb.
19. Webster Illustrated Contemporary Dictionary (1988): Encyclopedic Edition, J.G. Ferguson Publishing Company, Chicago.
20. Žager, K., Žager, L. (1999): *Analiza financijskih izvještaja*, Masmedia, Zagreb.
21. Žager, K., Mamić Sačer, I., Sever, S., Žager, L. (2008): *Analiza financijskih izvještaja*, Masmedia, Zagreb.
22. Žager, K. (1997): *Utjecaj računovodstvenih politika na financijski položaj i uspješnost poslovanja*, Doktorska disertacija, Sveučilište u Zagrebu, Ekonomski fakultet, Zagreb.
23. <http://www.fina.hr>
24. <http://www.nn.hr>
25. <http://www.osfi.hr>
26. <http://www.rrif.hr>
27. <http://www.solaris.hr>

POPIS TABLICA

Tablica 1: Standardi financijskog izvještavanja	14
Tablica 2: Struktura izvještaja o financijskom položaju (bilance)	16
Tablica 3: Usporedba obračuna amortizacije uz primjenu linearne, degresivne i progresivne metode	37
Tablica 4: Račun dobiti i gubitka u 1. obračunskom razdoblju.....	37
Tablica 5: Obračun zaliha uz primjenu FIFO metode	44
Tablica 6: Obračun zaliha uz primjenu metode ponderiranih prosječnih troškova.....	44
Tablica 7: Usporedni prikaz obračuna zaliha primjenom FIFO metode i PPC metode tijekom 2012. godine	45
Tablica 8: Usporedni prikaz obračuna zaliha primjenom FIFO metode i PPC metode tijekom 2013. godine	46
Tablica 9: Prikaz financijskog rezultata za različite procjene rezerviranja.....	48
Tablica 10.: Račun dobiti i gubitka – 1. obračunsko razdoblje (kratki rok).....	51
Tablica 11: Izvještaj o financijskom položaju "Solaris d.d. "-a na dan 31.12.2016.....	55
Tablica 12: Račun dobiti i gubitka i Izvještaj o ostaloj sveobuhvatnoj dobiti poduzeća "Solaris d.d. "	57
Tablica 13: Izvještaj o promjenama kapitala poduzeća "Solaris d.d. "	59
Tablica 14: Izvještaj o novčanim tokovima poduzeća "Solaris d.d. "	60
Tablica 15: Struktura dugotrajne imovine poduzeća Solaris d.d.	62
Tablica 16: Procijenjeni korisni vijek trajanje imovine	63
Tablica 17: Obračun amortizacije linearnom metodom	64
Tablica 18: Obračun amortizacije degresivnom metodom	65
Tablica 19: Obračun amortizacije progresivnom metodom	66
Tablica 20: Usporedan prikaz iznosa amortizacije prema različitim metoda	66
Tablica 21: Račun dobiti i gubitka u 1.obračunskom razdoblju.....	66
Tablica 22: Račun dobiti i gubitka – linearna metoda.....	68
Tablica 23: Račun dobiti i gubitka – degresivna metoda	68
Tablica 24: Račun dobiti i gubitka – progresivna metoda.....	68
Tablica 25: Alokacija financijskog rezultata po metodama i godinama	69
Tablica 26: Društvo primjenjuje FIFO metodu obračuna utroška zaliha- kratki rok.....	71
Tablica 27: Društvo primjenjuje PPC metodu obračuna utroška zaliha - kratko rok	71

Tablica 28: Usporedba metoda obračuna utroška zaliha (FIFO i PPC) i njihov utjecaj na poslovni i porezni rezultat	72
Tablica 29: Usporedni prikaz efekata po metodama obračuna zaliha.....	72
Tablica 30: Račun dobiti i gubitka – metoda FIFO.....	73
Tablica 31: Račun dobiti i gubitka – metoda PPC	73
Tablica 32: Alokacija troškova sirovina po obračunskim razdobljima - dugi rok	73
Tablica 33: Alokacija financijskog rezultata po obračunskim razdobljima - dugi rok	73
Tablica 34: Struktura prihoda poduzeća Solaris d.d.	74
Tablica 35: Račun dobiti i gubitka – 1. obračunsko razdoblje.....	75
Tablica 36: Račun dobiti i gubitka – dugoročna dimenzija	76
Tablica 37: Raspored financijskog rezultata po obračunskim razdobljima	76

POPIS SLIKA

Slika 1: Odnos računovodstvene i poslovne politike	23
Slika 2: Odnos računovodstvenih pretpostavki, računovodstvenih načela i računovodstvenih standarda.....	25

SAŽETAK

Cilj ovog rada bio je analizirati računovodstvene politike na području dugotrajne imovine, amortizacije, zaliha i priznavanja prihoda te utvrditi utjecaj koji stvara pojedina računovodstvena politika na financijski položaj i na financijski rezultat u kratkom i dugom roku.

Računovodstvene politike definiraju se kao posebna načela, osnove, dogovori i pravila koje primjenjuje subjekt pri sastavljanju i prezentiranju financijskih izvještaja. Odgovornost za izbor i primjenu računovodstvenih politika prvenstveno snosi menadžment poduzeća. Prilikom izbora posebnu pažnju potrebno je usmjeriti na temelj, odnosno ishodišne kriterije. Menadžment izabire one politike koje uvjetima poduzeća najbolje odgovaraju kako bi pravilno prikazao njegov financijski položaj i rezultat poslovanja. Naglasak je stavljen na razmatranje računovodstvenih politika na području dugotrajne imovine, amortizacije, zaliha, rezerviranja, priznavanja prihoda i otpisa potraživanja.

Na primjeru poduzeća Solaris d.d. uspjeli smo dokazati da računovodstvene politike u kratkom roku imaju značaj utjecaj na izgled financijskih izvještaja i na uspješnost poslovanja poduzeća. Međutim, u dužem vremenskom razdoblju financijski se rezultat samo premješta iz jednog obračunskog razdoblja u drugo. Što znači, da dugoročni utjecaj ne postoji.

Ključne riječi: računovodstvene politike, financijski rezultat, financijski izvještaji

ABSTRACT

The aim of this study was to analyze the accounting policies in the area of long-term assets, depreciation, inventories and income recognition and to determine the impact that individual accounting policies have on the financial position and on the financial result in the short and long term.

Accounting policies are defined as the specific principles, bases, answers and rules applied by companies in preparing and presenting financial statements. Responsibility for the selection and application of accounting policies have management companies. When selecting accounting policies particular attention should be given to the foundation, respectively starting point criterion. Management chooses the policies for the purpose of real presenting financial position and result of operations. An emphasis has been put on the consideration of accounting policies in the area of long-term assets, depreciation, inventories, reservations, recognition of income and write-offs receivables.

On the example of company „Solaris d.o.o.“ we managed to prove that accounting policies in a short term have a significant impact on the appearance of financial statements and business performance. But, in long period the financial result is shifted from one accounting period to another. Which means there is no long-term impact.

Keywords: accounting policies, financial performance, financial statements